

Üksildase looja elu lugu

Karl Ristikivi mahukas „Päevaraamat” kirjeldab nii kirjanikust sõltumatuid sündmusi kui ka sõprussuhtlust paguluses, kontakte kodumaaga, loominguist kööki, sekka refräänina korduvaid kurtmisi terviseprobleemide üle. Sugugi vähem tähtsad pole reisidel tehtud ülestähendused ja endas mõnigast salapära kandvad meenutused minevikust. Võrdset peegelduvad päevikus nii välisilm kui ka hingeelu. **Vt lk 5**

RAAMAT

EESTI KIRJASTUSTE LIIDU AJALEHT

Nr 4 (39)

23. aprill 2009

kommentaar

Lugeja ja kirjutaja kokkusaamine

Eesti on suurepärase festivalide maa, meil on Pimedate Ööde Festival, Jazzkaar, mitmeid muusika- ja teatrifestivale. Kuid kirjandusfestivalide osas on asjad ikka veel niruvõitu. Tõsi küll, Tartus kogub hoogu Prima Vista, aga kevadist kirjandust peaks jätkuma mujalegi. Nõnda sündiski mõte liita kokku juba mitu aastat toimunud Tallinna luulefestival ja Socia ning lisada neile proosa. Tulemuseks on loodetavasti festival, mis hakkab endale iga aastaga rohkem publikut koguma.

Festival algab juba 12. mail ja kestab 17. maini. Kõik päevad algavad lastehommikuga, kus kirjanikud saavad kokku oma väikeste lugejatega. Edasi toimuvad igal täistunnil autoritunnid suures telgis, mis püstitatakse Harju tänaval haljasalale. See telk on avatud kõigile, sest festivali üritused on tasuta. Nende päevade jooksul on võimalik kuulata terve rea Eesti kirjaniike esinemisi, on kavas räpiõhtu, Eesti luule laulmise õhtu, kus astuvad üles Tõnu Tepandi ja Priit Pedajas, ulmekirjanikud räägivad oma loomingust, prosaistid ja luuletajad loevad oma loomingut, vastavad küsimustele ja annavad autogramme.

Eesti kirjaniikele lisaks on Tallinnas ka rahvusvaheline seltskond. Kohal on viimasel ajal aina enam kuulsust koguv Sofi Oksanen, kelle romaan „Puhastus” ilmub festivali ajaks, väliskirjanikest võib veel nimetada Alessandro Bariccot, kelle raamatud peaksid olema eestlastele hästi tuntud. Hispaaniast tuleb Javier Sierra, kirjanik, kes jääb kodumaal menult alla vaid „Tuule varju” autorile Carlos Ruis Zafonile. Inglismaalt on lubanud tulla Ann Granger, kelle väikelinna kriminaalromaan on juba üsna mitu ilmunud. Veel on esinejaid Kanadast, Walesist, Islandist, Ungarist, Venemaalt jm.

Tahaks väga loota, et Eestis jätkub niisugustele üritustele publikut, jätkub inimesi, kes tahavad tulla ja kuulata kirjaniku elavat sõna. Lugemine on ju üldiselt üksildane tegevus, kirjutamine seda enam. Saagu siis Tallinna Kirjandusfestivalist koht, kus lugeja ja kirjutaja kokku saavad ning kirjandusest räägivad, et siis jälle omaette lugema ja kirjutama minna.

Krista Kaer

kirjastuse Varrak peatoimetaja, üks festivali peakorraldajatest

27. märtsil esitles kirjastus Koolibri türki kirjaniku Tuna Kiremitçi raamatut „Palved on igavesed”, mis peegeldab haaravalt kahe erineva põlvkonna, kahe erineva naise ja kahe eluvaate vahekorda.

Üritus toimus koostöös Türki suursaatkonnaga. Pildil on raamatu tõlkija Hagani Gayıblı ja Türki Vabariigi suursaadik Şule Soysal. Raamatu autor Tuna Kiremitçi oli kohal Skype'i vahendusel. Foto Vitaly Shupenja

uudis

Sofi Oksanen külastab Eestit

Maikus külastab Eestit Tallinna Kirjandusfestivali (12.-17. mai) raames Sofi Oksanen, Eesti juurtega Soome kirjanik, kelle viimane romaan „Puhastus” ilmub eesti keeles kirjastuselt Varrak mai alguses. Oksaneni kolmas romaan räägib mitu põnevat, valusat, omavahel põimuvat lugu, kinnitades pilgu Eesti lähiajaloole, ühe rahvakillu ja üksikisikute valikutele või valikute puudumisele repressiivses ühiskonnas.

Prima Vista 2009

7.-9. mail võib taas Tartus osa saada Põhjamaade suurimast kirjandusfestivalist. Prima Vista 2009 aukülastajate astuvad kirjandusõprade ette elav klassik Umberto Eco ja hinnatud kriminaalromaanide autor Aleksandra Marinina. Festivali kavast (www.kirjandusfestival.tartu.ee) leiab nii raamatuesitlusi, kohtumisi kirjanikega, kontserte, seminare, õpitubasid kui ka eriuuritusi lastele. Külastajaid ootavad pargiraamatukogu ja raamatulaat.

Vana-Hiina naljajutud

Kirjastus Tänapäev on välja andnud Vana-Hiina naljajutukete kogumiku, mille on klassikalisest hiina keelest tõlkinud ja kommenteerinud Eesti Humanitaarinstituudi lektor Katja Koort. Tänu kommentaaridele saab raamatust omapärane sissevaade Hiina ajalukku ja kombestikku.

Kevadine raamatümüük

Palju häid raamatuid on Rahvusraamatukogus müügil 12.-14. mail Eesti Kirjastuste Liidu korraldataval kevadisel raamatümüügil.

RAAMAT

Väljaandja Eesti Kirjastuste Liit © EKL 2009

Lasteraamatute pidu Bolognas

Kaidi Urmet

Märtsi lõpul toimus Bolognas juba 46. korda suur lasteraamatute mess, kus osales ligi tuhat eksponenti pea 70 riigist. Ka Eesti lasteraamatud olid messil esindatud. Sel aastal pakkusid meie messiboksis külastajatele enim huvi Signe Ora „Onu Eedi” ja Piia Ausmani „Tähtsad asjad”.

Kuidas hindasid Eesti kirjastajad selle aasta lasteraamatumessi ja kas silma jäi ka midagi uut ja põnevat?

Elina Volmer, kirjastuse Koolibri juhtivtoimetaja:

Bologna raamatumess on aastatega nii harjumuspäraseks muutunud, et üllatuda on aina raskem. Selge on see, et lasteraamatud on maailmas jätkuvalt väga populaarsed, hinnatud ja loetud/vaadatud. Ja aina selgem on ka see, et ilus ja hinnatud (pärjatud) raamat on regiooniti väga ja väga erinev, esindades tihti risti vastupidist esteetikat.

2009. aasta pärjatud raamatute seas hakkasid silma idamaised, kuid ka prantsuse- ja hispaaniakeelsed, eriliste illustatsioonide, huvitavate lahen-

duste ja trikkidega (voltide ja lõigete). Ühesõnaga täpselt sellised, mida Eestis ei õnnestuks üldse müüa. Sellest on alati kahju, sest sedasorti raamat on justkui kohtumine ebahariliku tundmatuga, keda on ehk esialgu raske mõista, kuid kes oma erilisusega pakub huvi ja suhtlemisrõõmu. Põnevust ja avastamisrõõmu pakkus messi tänavune aukülastaline Korea. Rohked värvid, erinevad stiilid ja tehnikad olid tõeliselt lummavad.

Teisiti oli sel aastal varajane jahe kevad. Ärajäänud ilmasoojust kompenseerisid toredad ja soojad kirjastajad, kes vaevaks võtnud lastele teadmisi ja ilu pakkuda. Tore oli kuulda, et vaatamata majanduskriisile läheb lasteraamatul maailmas hästi. Kuigi ka kirjastajate seas oli tunda kerget ärevust – oldi varasemast märksa ettevaatlikumad; osa jättis messile tulemata või loobus oma stendist, mõned kirjastused aga olid poole aasta sees ühinunud, et turul tugevamad olla.

Nagu alati oli messil liikumas palju noori kunstnikke, kes käisid, tööd kaenas, end eri maade kirjastajatele tutvustamas/pakkumas. Samas ka vaatamas, millega on mujal hakkama saanud.

Aivar Leštšinki, kirjastuse Avita peatoimetaja:

Seekordsel messil oli minu arvates väljas rikkalik ja mitmekesine raamatustratsiooni näitus. Eksponeeritud stilistika oli väga erilmeline ja see kütkestas. Personaalnäitusega oli väljas vanameister Roberto Innocenti, kelle detailitüpsed, meeleolukad ja fantaasiarikkad pildid naelutasid vaatajad pikaks ajaks paigale. Põnevad ja ootamatud olid Iraanist pärit kunstnike illustatsioonid. Tore oli näitusel kohtuda ka Jüri Mildebergi tööde ja tema endaga.

Bologna messi auhinnaga pärjatud raamatud seevastu ei tekitanud minus vaimustust. Valik tundus äärmuslikult subjektiivne ja väheveenev. Messiboksidest võis kohata raamatuid, mis olid kujundatud nutikamalt, maitsekamalt ja meisterlikumalt kui auhinnatud raamatud.

Tervikuna mõjus Bologna raamatumess külluslikult nagu ikka ning mingeid üleilmse kriisi märke polnud seal näha. Tore, et lastele ilmub muu hulgas ka nii palju huvitavat teatmekirjandust. See tunduski sel korral põnevam kui varasematel aastatel.

ilmunud

Kui emad olid väikesed

Kadri Hinrikus

96 lk

kõva kõide

Kas pole mõneti kummuline mõelda, et kõik emadki on olnud kord pisikesed tüdrukud ning kõik vanaemad ja vanavanaemad samuti? Ometi on see tõsi. Nad on jonninud, püksi pissinud, tähti õppinud ja klassis nurgas seisnud. Need lood siin raamatus jutustavadki kahe ema lapsepõlvest. Nad sündisid Eesti vabariigis, läksid kooli, kui käis Teine maailmasõda, ja lõpetasid keskkooli, kui nende maad nimetati Eesti Nõukogude Sotsialistlikuks Vabariigiks.

See oli üks kirju aeg. Viie sõja-aasta jooksul nägid nad, kuidas kord olid võimalikult venelased, kord sakslased, siis jälle venelased, ning nad elasid üle kolemaid pommitamisi. Aga kõigele vaatamata olid nad nagu tüdrukud ikka: mängisid, õppisid ja viskasid õpetajatega nalja. Need on enamjaolt päriselt juhtunud lood, autori fantaasiat leidub siin vaid pisut.

Lennart Meri

Kolmat põlve poliitik

Tarmo Vahter

165 lk

kõva kõide

Raamatust saab lugeja teada Lennarti vanaisa ja Konstantin Pätsi kaasvõitleja Otto Meri poliitikutegusest tsariaegses Tallinnas. Kirjas on Lennarti isa Georg Meri võitlused oma perekonna päästmiseks Nõukogude võimu käest. Siit võib lugeda, kuidas Lennarti onupoeg Arnold Meri sõjakangelaseks tehti ja kuidas ta oma Venemaale küüditatud sugulased

pärast sõda koju aitas. Lisaks sisaldab raamat palju seni avaldamata pilte ja põnevaid materjale Lennart Meri elust.

NB! Raamatus on riigisaladus!

Neitsi Maarja neli päeva

Leelo Tungal

205 lk

kõva kõide

Maarja on linna tulnud maaplika, kes harjub oma uue kooliga ning leiab sõbrad. Kahega neist peaks ta minema Riiga, aga seikleb hoopis mööda Eestimaad ringi. Koos oma „hullu“ tädikese satub ta õpilasmalevasse. Samas mõtleb ta tagasi kooliaasta sündmustele, kuhu jätkus nii nuttu kui naeru, kiuslikke õpetajaid ja kahe noormehe püüdlused ta südant võita.

Sel suvel Sitsiilias

Marlena de Blasi

tõlkinud Tiina Randus

375 lk

kõva kõide

Marlena de Blasi neljas Itaalia-raamat, kus on kõike: Sitsiilia karmi veetlust, selle elanike reserveeritust ja ilu, lõhnu ja maitseid, vendettat ja sajanditega kujunenud eluhiokuid. Ennekõike on see lugu armastusest, mille peale de Blasil on eriline vaist, nii et taas kord jätab raamat maha võlutud

ja kadedad lugeja. Raamat tekitab vastupandamatu tungi seda hurmavat saart ise avastama sõita.

Ma armastasin kiskjat

Pille Hanni

320 lk

kõva kõide

Pille Hanni on olnud viimaste aastakümnete kuulsaim naisvõõr, istudes Harkus naistevanglas ligi 12 aastat. Tema süü, mille eest talle isegi nõukogude oludes tavatult range kohtuotsus määrati, seisnes selles, et ta armastas oma meest. Mees aga ostus kiskjaks - perverdiks ja sarimõrvariks. Oma elulugu asus Pille kirjutama 24-aastasena, olles eeluurimise all ning

jätkas seda halastamatu avameelsusega kõik vangla-aastad.

Kaugel ära. Lapssõduri mälestused

Ishmael Beah

tõlkinud Jaana Talja

248 lk

pehme kõide

Millisena paistab sõda lapssõduri silmade läbi? Lapssõdureid on portreeterinud ajakirjanikud ja nende elu kujutlemisega näinud vaeva romaani kirjanikud. Ent on haruldane lugeda kellegi jutustust, kes selle põrgu ise läbi käis ja sellest välja tuli. Tegemine on oma žanris erilise raamatuga, kus praegu 28-aastane Ishmael Beah, kes oli lapssõdur Sierra Leones,

räägib oma haarava loo. 12-aastaselt põgenes ta pealetungivate mässuliste eest ja hulkus mööda vägivald tagajärjel tundmatuseni muutunud maad. 13-aastaselt värvas valitsuse armee ta enda ridadesse. See on südantlõhestava aususega jutustatud erakordne lugu, mida on tõlgitud enam kui 35 keelde.

Afgaanid – aeg ja saatatus

Helje Heinoja

Keegei meist ei oska öelda, kuidas lapsepõlveturund on võinud mõjutada meie käitumist. Igaühel on varjatud mälestusi oma mõnest teost, mida tahame unustada, mida häbeneme – ja mis ometi mõnel nõrkushetkel end meelde tulevad. Sageli saame oma tegude põhjustest aru liiga hilja, kui tehtud vigade parandamine on juba võimatu.

Just niisuguses olukorras on Khaled Hosseini raamatu „Lohejooksja“ peategelane Amir, jõukast ja lugupeetud perekonnast pärit poiss, kes kasvab kuni kaheteistkümnenda eluaastani Kabulis.

Suureksaamise lugu

Amiri ema oli sünnitusel surnud ja poisi suurim soov oli võita isa armastus. Tundliku ja lugemist nautiva poisina, kellele ei meeldinud jõulised mängud nagu jalgpall ja kellel jäi alati puudu osavusest, adus ta, et elujõust ja -rõõmust pakatav isa ei hooli temast, et poeg on talle isegi ebameeldiv. Ja tal oli ka rivaal – lapsepõlve mängukaaslane Hassan, nende teenija poeg, kes vastas Amiri isa ettekujutusele tõelisest poistist palju paremini.

Amiri hinges valitsev armastuse ja vihkamise segu sundis teda käituma alatult oma kõige truuma ja parema sõbra vastu ning selle süüteo lunastamine hilisemas elus ei olnud lihtne.

Pärast Nõukogude Liidu vägede sissetungi põgenesid nad isaga Afganistanist Ameerikasse, uskudes, et saavad õige pea tagasi pöörduda, kuid isa suri ja alles paljude aastate järel leidis Amir end iseendalegi ootamatult uuesti Afganistanist. See hingevaev, mis tal oli jäänud oma kunagisest käitumisest, otsis leevendust, ja lõpuks suutis ta iseendaga rahu sõlmida.

Ühelt poolt on „Lohejooksja“ Amiri täiskasvanuks saamise lugu, teisalt aga kirjeldus kogu Afganistani traagilisest saatusest. Pärast võõrvägede lahkumist haaras riigis võimu Taliban ja romaani vahest kõige vapustavamate lehekülgedega hulka kuulub nende hirmutegude kirjeldus, mida talibid sooritavad religiooni ja võõraviha nimel. See on sõda, mida nüüd peab juba rahvusvaheline

Khaled Hosseini on üks tänapäeva populaarsemaid kirjanikke. Tema raamat „Lohejooksja“ on viimaste aastate üks kõige edukamaid romaane, mida on ostnud üle 10,5 miljoni lugeja kogu maailmas ning mida on tõlgitud enam kui 45 keelde. Foto Scapix

kogukond ja milles vaenlase hävitamiseks on head kõik vahendid.

Erinevad ja sarnased kultuurid

Autor kirjeldab Kabuli elu Talibani all mõõdukalt emotsionaalselt, isegi nagu kõrvaltvaataja pilguga, ja see muudab kõik olupildid veelgi võikamaks. Ei saa väita, et sündmustik lõpeks Ameerika kirjandusele peaaegu kohustusliku happy end'iga, kuid see ei võta ka lootust, et niisugune lõpp võib kunagi tõesti tulla.

Raamatus on juttu kultuurist, mis erineb kardinaalselt läänemaailma omast, kuid on meile ometi üheselt mõistetav. Oleme kõik, kes vähem, kes rohkem, kokku puutunud meie omast erinevate kultuuridega. Oleme vahest nende kommetside üle naernud, tundnud nende vastu põlgust, neid koguni naeru- ja alavääristanud ning pidanud neid madalamat sorti olenditeks.

Ometi oleks vaja mõista põhjusi, mis ajendab inimesi mingis kultuuris just niimoodi toimima, nagu nad teevad. Kõige kommetside juured on kindlalt minevikus, kas ajaloo, kliimas, maastiku isearasustes või sajandite jooksul kujunenud traditsioonides. Ent lähe-

mal vaatlemisel märkame oma jahmatuseks, et inimesed ise kõigi oma murede ja rõõmudega on täpisealt samasugused nagu meie – me kõik oleme liigi Homo sapiens esindajad, ükskõik millises maailmas servas keegi ka ei ela.

Khaled Hosseini raamat muudab veel ühe võõra maailma meile hoopis lähedasemaks. Seda lugedes tuleb teadmine, et erinevad kultuurid pole muutnud inimese olemust, vaid sisimas oleme kõik ühtemoodi. Meie konkreetse käitumise ükskõik mis puhul võib määrata kas religioon, kasvatus või ka keskkond, aga ometi tajume ebaõiglust, tunneme hirmu ja häbi ikka ühtemoodi, üksnes nende avaldumisviis oleneb meie kasvukeskkonnas valitsevatest reeglitest.

Lohejooksja

Khaled Hosseini

tõlkinud

Helje Heinoja

344 lk

kõva kõide

Nädal tipprestorani köögis

Wend

Miljonid inimesed on täiesti veendunud, et kõik mis sünnib, on Jumala tahtmine. Ma ei tea. Kui nii, siis nii. Aga juhul, kui sulle meeldib hea söök ja selle valmistamine ning juhtumisi puutud iga tööpäev kokku tippkokkadega, kes pealtnäha pingutamata võluvad toite, mille ainuüksi nägemisest lähivad süljenäärmed hulluks, siis võib kummalisi asju juhtuma hakata küll.

Üks asi on toidu valmistamine – see on õpitav. Töö ja pingutuse küsimus. Lihtne. Aga mõtted ning ideed, mille põhjal üks roog sünnib, on hoopis teine maailm. Peakoka mõttemaailmas tiirleb jänese kapsas koos männiokastega

ümber hirvelõigu ja Belgia lipuvärvide dessert piinleb oma õige vormi otsinguis.

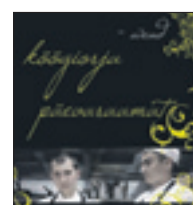
Kui aga Ö peakokalt Roman Zaštšerinskilt pinnida, kuidas ikkagi need maitseandjad sünnivad ja mis on kokakunsti suur saladus, siis on vastuseks portsjon kulinaarset filosoofiat.

Näiteks nii: „Hea toidu alus on lihtne – värskus, värskus ja veelkord värskus. Mida vähem tuunimist ja sekumist seda parem. Olen täiesti nõus maailma noorima Micheline tähtedega pärjatud koka Marco Pierre White mõttega – ma ei ole kunstnik. Loodus on. Mina üritan tema loomingut mitte ära rikkuda. Selles mõttes on kokakunst ju lihtne. Või mis?“

Mis näib lihtne, ei pruugi seda tegelikult olla. Nagu ka katse pressida sajakonna paberilehe vahele tuhandeid

lõhnu ja maitsevirvendusi koos lugu-dega sellest, mis tegelikult toimub, enne kui lusikatäis jõevähi konsomeed suus maitseplahvatuse korraldab.

Terevisiooni saatejuht Wend veetis restorani Ö köögis nädal aega, hakkides, segades, keetes ja küpsetades koos köögi-rahvaga. Verd, higi ja palju tööd. Kas ta pidas vastu? Kas töö köögis on tõesti raskem, kui rattaga üle Himaalaja sõita?

Köögiõrja päeva-raamat

Wend

136 lk

kõva kõide

Seto kuningriigi päev Obinitsas (1996). Foto raamatust

Omakultuuri kaasaegne käsitus

Aivar Jürgenson

Tallinna Ülikooli vanemteadur

Kui 1998. aastal ilmus Ants Viirese ja Elle Vunderi koostatud ja toimetatud „Eesti rahvakultuur“, oli see ühtlasi eesti etnoloogiateaduse senise uurimistöe sisuline kokkuvõte. Rahvakultuuri on ikka iseloomustanud teatud kaanon kultuuriloomingutest, mida tunnustatakse klassikalisteks: rõivas, toit, ehitised, tööriistad, laulud jmt. Kohati isegi nii klassikalisteks, et väljakujunenud kaanon kipub vägisi ajale jalgu jääma.

Nii oli see ka tollase väljaandega: selles leidsid küll peatükid traditsioonilistest rahvakultuuri valdkondadest, kuid vägisi jäi mulje, et rahvakultuur ongi talupojakultuur, arvestamata tõsisajaga, et eestlane on juba ammu valdavalt linnainimene.

Nüüd, kümme aastat hiljem ilmunud uustrüki on lisatud terve rida uusi peatükke, millest mõni täiendab küll vana traditsioonilist kaanonit, tehes seda aga kaasaegses võtmes, näiteks Rahvameditsiin (Marju Kõivupu), Agraarühiskond ja rahvakultuur (Elle Vunder). Viimatinimetatud üldistava artikli eesmärk on aidata paremini mõista kogu agraarühiskonna toimimist.

Varasem trükk on oluliselt täienenud

Enamal või vähemal määral on täiendatud ka juba varasemas trükis ilmunud peatükke: Uurimisluhu (Art Leete, Ülo Tedre, Ülo Valk, Ants Viires), Talumajandus (Heiki Pärdi), Käsitöö (Elle Vunder), Liiklus ja vedu (Ants Viires), Külad ja külaelu (Gea Troska), Ehitised ja taluõued (Gea Troska, Ants Viires), Eluruumide sisustamine ja majakraam (Gea Troska), Söögid ja joogid (Gea Troska, Ants Viires), Tähtpäevade aastaring (Mall Hiimäe),

Muusika ja tants (Igor Tõnurist), Rahvaluule (Ülo Tedre).

Palju on uusi peatükke, mis tõukuvad uutest teemapüstitustest ja taotlustest tuua rahvakultuurina määratletav kaasajale lähemale: Rahvusprobleem taasiseseisvunud Eestis (Riina Reinvelt), Moderniseerumine ja kultuurimustrite muutused 19. sajandi teisel poolel ja 20. sajandil (Elle Vunder), Argielu üleminek agraarajastust mood- sasse ühiskonda (Heiki Pärdi), Argielu 20. sajandi esimesel poolel ja nõukogude ajal (Anu Kannike), Sotsiaalsed võrgustikud: tööelu ja defitsiidimajandus (Kirsti Jõesalu, Reet Ruusmann), Nõukogulikud suurmajandid ja maa- rahva argielu 1940–1990 (Heiki Pärdi), Nõukoguliku noortekultuuri kujunemine (Ellen Värvi), Rahvaluulest tänapäeval (Eda Kalmre), Eesti infoühiskonna meedia- ja tehnoloogiakultuur (Pille Runnel).

Raamatu lõpetab Kristin Kuutma üldistusjärgeline artikkel Rahvakultuuri- sajand omakultuurist folklooriliikumiseni. Tänu lisandunud tekstidele on pilt eesti omakultuuri olemusest tuntuvalt selginenud. Paradigmamuutusest annab tunnistust ka mõiste argikultuur läbiv kasutamine rahvakultuuri kõrval ja kohati ka selle asemel – kahtlemata võimaldab uus mõiste avaramaid tõlgendusvõimalusi.

Kogukam ja kvaliteetsem

Kuna teos on 1998. aastal ilmunust tervelt kolmandiku võrra kogukam, ei tahaks seda korduks nimetada. Peatükkide autoritena astuvad üles oma ala spetsialistid, nii et sisulist asjatundmatust pole põhjust karta. Hea lõpptulemuse saavutamiseks on ühise vankri ette rakendatud nii etnolooge, folkloriste, geograafe kui ka ajaloolasi.

Raamat on illustreeritud rohke pildimaterjaliga. Piltide valik on väga korralik, tõusnud on trükikvaliteet ja lisandunud värvitrukis illustratsioo-

nid. Rahvakultuuri uurimist käsitlevas peatükis kohtub lugeja näost näkku selliste etnoloogia-folkloristika patriarhidega nagu Jakob Hurt, Matthias Johann Eisen, Oskar Kallas, Ilmari Manninen, Ferdinand Linnus, Gustav Ränk, Oskar Loorits jt. Kui eelmises väljaandes olid illustratsioonideks peamiselt vaid fotod ja joonised, siis uues väljaandes ka enamasti värvitrukis litod, akvarellid, gvašši- ja õlimaali- d.

Endaksolemise kindlust väärtustav

Käesolev teos on kindlasti hea käsiraamat teadlastele, kuid „Eesti rahvakultuuri“ sõnum väljub tegelikult teaduse raamidest. Rahvuse päritolu ja esivanemate elu peaksidki kõnetama mitte üksnes erialaspetsialiste, vaid tänapäevainimest laiemalt. Identiteedikriisid kummitavad nii väike- kui ka suur- rahvaid ning ajalise distantseerituse vastu pole keegi kaitstud. Endaksolemise tagab seotus millegi kindlaga, olgu see siis määratletud ajalisel või ruumilisel, ning muutuva maailma heitlikkuse vastu on minevikupärand päris hea rohi. Pärandit on tegelikult vaja ju just nii palju, et ta puudumist ei märgataks. Umbes samamoodi on lugu jõululaulude ja verivorstiga – argipäevas on nende roll märkamatu, kuid ilma nendeta ei kujuta elu kulgemist ette. Ka suurteost „Eesti rahvakultuur“ on vaja täpselt nii palju, et ta puudumist ei märgataks.

Eesti rahva- kultuur
koostanud
Ants Viires ja
Elle Vunder
600 lk
köva köide

ilmunud

Igal auhinnal on oma lugu

Aegade jooksul on peetud vajalikuks tunnustada inimeste edukat tegevust. Auhiinnaga väärtustatakse teadlaste, kunstnike, kirjanike, heliloojate, näitlejate, ühiskonnategelaste, sportlaste jpt silmapaistvaid saavutusi. Raske on hinnata ühe või teise auhinna tähtsust. Selle mainet võib kujundada auhinda andev isik, autoriteetne riiklik institutsioon, asutus või organisatsioon või ka auhinna rahaline väärtus, kuid olulisem on enamasti see, kui esinduslik on laureaatide loetelu ning milline on olnud nende panus antud valdkonda.

„Nobelist Oscarini“ heidab pilgu auhindade kirevasse maailma, olles esimene põhjalik eestikeelne ülevaade. Raamatus käsitletakse eelkõige neid auhindu, millel on suur rahvusvaheline tähtsus ja mille saamist peetakse oluliseks tunnustuseks. Auhinna nimetamisel on esikohal eestikeelne mugandatud vorm, samuti on antud inglise- või muukeelne originaalnimetus ja Internetis otsingute lihtsustamiseks ka veebilehekülj. Igal auhinnal on oma lugu, mis raamatus lühidalt kirjas, sellele järgneb laureaatide loetelu aastate kaupa. Osal juhtudel, eelkõige kirjan- dus-, filmi- ja muusikaauhindade puhul, on märgitud ka teos või teosed, mille eest auhind on saadud.

Eesti keelde tõlgitud kirjandusteostel, Eestis linastunud filmidel ja Eestis mängitud teatrietendustel on antud ka eestikeelne pealkiri. Teos on illustreeritud värvifotodega ja auhindu sümboliseerivate kujude, karikate, medalite vm esemete kujutistega.

Nobelist Oscarini
Maailma auhindade koorekiht
288 lk
pehme köide

Uued valdkonnad uues entsüklopeedias

Esimene katse anda välja „Eesti põllumajanduse entsüklopeediat“ tehti juba 1938. aastal, teine katse 20. sajandi lõpul. Nüüd on 2-köiteline teatmeteos ilmunud. Aastate jooksul on meie maaelus toimunud suured muutused, kuid selle väärtused on rahva hulgas endiselt hinnatud. Valglinnastumine toob linnaäärsetesse valdadesse linnastu uusi elanikke, paljudel on maal suvekodu. Maaelu tähtsus on Eestis palju suurem kui maailmalikele osatähtsus tänapäeva rahvastikus. Seetõttu ei piirdu EME mitte üksnes põllumajandusega, hõlmatud on terved uued valdkonnad: aiandus, mesindus, metsandus, kalandus, turism, maakorraldus, keskkonnan- kaitse, keemia, Euroopa Liit ja toiduainete turukorraldus.

Raamatu kahes köites on ligi 7000 artiklit. Kasulik teave talupidajale, aednikule, maaelu edendajale ja loodushuvilisele.

Eesti maaelu entsüklopeedia
II köide L–Ü
480 lk
köva köide

ilmumas

Maailma ravimtaimede entsüklopeedia
Ain Raal
1008 lk
köva köide

„Maailma ravimtaimede entsüklopeedia“ on esimene eesti- keelne algupärane ravimtaimede entsüklopeedia, selle autor on Tartu Ülikooli farmakognosia õppejõud Ain Raal. Entsüklopeedias on kokku ligi 800 taimeartiklit. Maailmas üldlevinud akadeemilise tava kohaselt on artiklid tähestikulise järjekorras ladinakeelsete taimenimetuste järgi. Artikkel algab taime eestikeelse nimetusega, millele järgneb ladinakeelne vast, lisatud on ka olulised sünonüümid. Järgnevad taime üldkasutatavad nimetused inglise ja vene keeles ning sugukonna nimetus eesti ja ladina keeles. Iga artikkel koosneb kuni kaheksast osast, sisaldades taime botaanilist iseloomustust, andmeid leviku ja kultiveeritavuse kohta, droogi kirjeldust, keemilist koostist, ravimtaime toimet ja näidustusi nii teadusliku meditsiini kui ka rahvameditsiini seisukohast, vastunäidustusi ja ohtlikkust ning muid kasutusviise (nt toidutaimena, vürtsina, kosmeetikatööstuses jm). Samuti nimetatakse artiklis teisi samasse perekonda kuuluvaid meditsiinis kasutatavaid taimeliike. Artiklid on illustreeritud taimejoonistuste ning fotodega.

Raamatut on võimalik ette tellida kuni 30. maini www.ene.ee.

Elu täiuslikkusele mõeldes

Elu, sõprus ja armastus väärivad ülistamist. Need võluvate piltidega ja suure-

pärase tekstivalikuga Argentiina kirjastuse Vergara & Riba kinkeraamatud annavad võimaluse hetkeks aeg maha

võtta ja mõelda sellele, mis muudab elu täiuslikuks – armastus, sõbrad, unistused, perekond ...

Ülistades elu
74 lk
köva köide

Ülistades sõprust
74 lk
köva köide

Ülistades armastust
74 lk
köva köide

ilmunud

Ebavõrdsed vastased

Dick Francis
tõlkinud
Arno Vaik
köva köide
280 lk

Endine meisterdžoki, vigase käe ja purunenud südamega Sid Halley palgatakse tööle detektiivbüroosse, kus talle antakse üks juhtum täiesti iseseisvalt lahendada. Uurimine viib ta kokku Zanna Martiniga, kes võib osutada just selleks naiseks, keda Sid eluga edasi minemiseks vajab. Kuid tema vastaseks olev jõuk paadunud kurjategijaid ei kavatse talle ellujäämisekski just kuigipalju lootust jätta...

Maha-raiutud pea

Iris Murdoch
tõlkinud
Riina Jesmin
köva köide
232 lk

Iris Murdoch romaani on kesk- kohal abielu,

truudusemurdmise ja verepilastuse, aga samuti inimestevahelise võimuvõitluse teema. Sündmused hakkavad arenema hetkest, mil peategelase Martini naine teatab, et jätab ta maha. Romaani edenedes vahetavad tegelased partnereid ja mässivad end üha keerukamasse suhetepuntrasse. Läbivaks sümboliks on maharaiutud pea kui saladuste teadja ning sündmuste ettekuulutaja, kuid ka hirmu allikas.

Tuule nimi II

Patrick Rothfuss
tõlkinud
Juhan Habicht
köva köide
408 lk

Patrick Rothfussi „Tuule nimi” on viimaste aastate

tugevaim debüüt fantaasiakirjanduses. Põhjalikkus, millega autor on üles ehitanud maailma, milles romaani sündmused aset leiavad, on võrreldav vaid Tolkieni Keskmaaga. „Tuule nime” teises raamatus jätkuvad Kvothe õpingud ülikoolis. Kvothe ei erine pealtnäha teistest noorukitest, kui juhtub aga midagi erandlikku, käitub ta hulljulgelt ja otsustavalt. Päästab kauni neiu tulesurmast, tapab hullunud draakoni, kutsub välja tuule...

Südame metsad

Charles de Lint
tõlkinud
Pille Runtal
F-sari
köva köide
512 lk

Vanal maal nime-tati neid härrasrahvaks ja nad olid iidset, maagilised ja ohtlikud maavaimud. Kui iirlased Põhja-Ameerikasse emigreerusid, läksid mõned vaimud nendega kaasa... ja leidsid, et Uues Maailmas olid juba oma vaimud olemas. Nüüd on kasvanud uues põlvkonnad, iirlased on Uues Maailmas kodunenud, kuid härrasrahva liikmed hulguvad ikka veel kodutuna linnatänavatel.

Nukker detektiiv hirmsas ja ilusas maailmas

Krista Kaer

Raymond Chandler seisab oma detektiivromaanide ja juttudega Ameerika kirjanduses üsna omaette. Talle on hiljem matkijaid ja järgijaid tekkinud, mõnikord on püütud teda seostada Dashiell Hammetiga, kuid neil polnud kuigi palju ühist.

Kui Chandler kirjutama hakkas, hindas ta kõige kõrgemalt Hammetit, sest tema meelest viis Hammet kirited sinna, kus need tegelikult toime pandi, ning murdis mõnes mõttes klassikalise inglise detektiivromaanide traditsiooni, kus mõrvad leidsid aset härrasemajades ja kiriklates ning loo lõpus võttis detektiiv kõik kenasti kokku ja esines paljastusega. Hammeti raamatud ja eelkõige Hammeti tegelased olid siiski hoopis midagi muud kui Chandleri elult muserdada saanud nukker Marlowe ja tema eelkäijad lühijuttudes.

Relvad, lurjused ja ohtlikud blondiinid

Raymond Chandler sündis 1888. aastal. Kui ta oli seitsmene, läksid ta vanemad lahku ja ta kolis koos emaga Londonisse, Inglismaale. Hariduse sai ta Dulwichi kolledžis ning püüdis juba tookord kirjutada väga intellektuaalseid luuletusi ja retsensioone. Nendega ta siiski tähelepanu ei äratanud ning pöördus tagasi USA-sse. Seal proovis ta mitmeid töid ning jäi mitmest ka joomise pärast ilma. Lõpuks, 1933. aastal pöördus ta elatise teenimiseks odavate ajakirjade poole, kus avaldati jutte. Oma esimest juttu, „Väljapressijad ei tulista” kirjutas ta viis kuud ja avaldas selle siis ajakirjas „Must Mask”.

Sellega, kui tõsiselt ta kirjutamist võttis, eristus ta kõigist teistest ajakirja kaastöölised. Et ennast kirjutamisega ära elatada, ei saanud kindlasti ühele jutule nii palju aega pühendada, kuid 1938. aastani Chandler just seda üritas. Tema lühijuttudes veel Philip Marlowe nime ei esine. Samal ajal võib öelda, et Carmady, Dalmas või John Evans, kes neis juttudes tegutsevad, on oma kõne-

Raymond Chandler. Foto: George Platt Lynes © Condé Nast Archive/CORBIS

pruugilt, vaimukatelt lausetelt ja suhtumiselt Marlowe versioonid või eelkäijad. Lühijutte eristab hilisematest romaanidest ka see, et mõtisklustele ja kirjeldustele on pühendatud palju vähem ruumi.

Samal ajal on Chandler mitmeid olukordi, süžeesid, mõttekäike, kirjeldusi ja isegi terveid lõike hiljem romaanides kasutanud. Ühe lühijutu elemendid võisid sattuda mitmesse eri romaani, kus Chandler neid muidugi laiendas ja täiendas. Igal juhul võib öelda, et juba Chandleri juttudes on olemas kõik see, mida lugejad hiljem tema romaanidest leidsid: teravmeelus, relvad, ohtlikud blondiinid, lurjused ja detektiiv, kes püüab kõige selle keskel ausaks jääda.

Autundega detektiiv

Üks põhjusi, miks Chandleri raamatuid ikka veel loetakse, ongi tema peategelane, eradetektiiv Philip Marlowe. Oma pikemas essees detektiivkirjan-

duse teemal „Mõrva lihtne kunst” (1950) arutles ta nii žanri iseärasuste kui ka selle üle, milline peaks olema realistliku detektiivromaanide olustik ja milline kangelane, kes seal tegutseb.

Chandler andis endale aru, et tegelikult elus ei saa eradetektiivil kõlbusega eriti palju pistmist olla, kuid kirjandus on midagi muud. Ta tundis, et luues rikkumatu tegelase kuju, andis ta sellega oma teostele „lunastuse mõõtme”, mida nõuab igasugune tõeline kunst. See lunastus võis tema sõnul olla tragöödia, aga ka kaastunne ja ironia, ning see võis olla tugeva inimese rääme naer.

„Aga neil alatutel tänavatel peab käima mees, kes ei ole ise alatu, kes ei ole ei määratud ega hirmul. Niisuguste juttude detektiiv peab olema just sääranne mees. Ta on kangelane, temas on kõike. Ta peab olema terviklik inimene ja tavaline inimene, aga ometi ebatavaline inimene. Ta peab olema üsna kulunud fraasi kasutades autundega

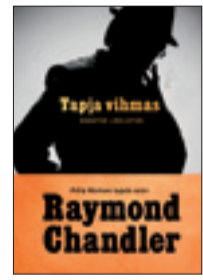
inimene, vaistlikult ja vajaduse tõttu autundega, ilma et ta sellest mõtleks ning muidugi ilma et ta seda ütleks. Ta peab olema oma maailma parim mees ning piisavalt hea mees ükskõik millise maailma jaoks.”

Täpne ja viimistletud stiil

1938. aastal kirjutas Chandler oma esimese romaani „Sügav uni” (*The Big Sleep*) ja selles oli juba olemas Marlowe, tema autundega detektiiv, kes pidi liikuma paikades, kus selle aega polnud midagi peale hakata, ning tegelema inimestega, kellele oli võõras juba see mõiste. Tema tähelepanekud on Chandleri tähelepanekud ning öeldakse, et talle pole seniajani võrdset Lõuna-California kujutamisel.

Nii tulebki mängu ka viis, kuidas Chandler kirjutas. Ta pühendas oma romaanidele niisama palju hoolt nagu kunagi esimesele lühijutule. Need paistavad silma täpse ning viimistletud stiili ja ainult talle omaste võrdluste poolest ning Chandleri raamatute puhul võib tõesti öelda, et seal pole midagi üleliigset. Kõik tegelased, olgu nad siis võluvad ja ohtlikud blondiinid, löömamehed, kurjategijad või lihtsalt petised ja sulid, saavad paari lausega tabava iseloomustuse, mis laseb tihti juba aimata ka nende minevikku ja tagamaid.

Chandler jääb ka pärast mõrvari tabamist mõtlema, miks oli sellest inimesest mõrvar saanud, ning kas tema elu oleks võinud teisiti minna. Ja nii jääbki pärast raamatu sulgemist lugejat kummitama nukker järelmaik, aimus sellest, et isegi detektiivromaanis ei pruugi miski olla liiga lihtne.

Tapja vihmas

Raymond Chandler
tõlkinud
Lauri Saaber
köva köide
344 lk
ilmub aprillis

Eesti on jälle riik

Anne Velliste

Raamatu „Wabariigist vabariigini” autor Raul Kuutma (s 1924) on mees, kes peab end saatuse soosikuks. Oma sünnikohta Virumaal ja kodutalu armastab ta siiani, kuigi elutee on ta tänaseks viinud Harjumaale.

Sõda ja saatuse keerdkäigud

Kui algas Teine maailmasõda, õppis Kuutma Rakvere reaalkoolis, sõtta polnud nii noorel mehel veel asja. 1942. aastal asus ta õppima Tallinna Tehnikumi, järgmisel aastal põgenes aga sakslaste märtsimobilisatsiooni eest Soome ja astus vabatahtlikult

Soome sõjaväkke. Raul Kuutma sai raskesuulipilduri väljaõppe ja tegi 1944. aasta suvel läbi tõrjelahingud Karjala maakitsusel. Sama aasta augustis tuli ta vabatahtlikult tagasi kodumaale ja võitles Relva-SS mundris Tartu all.

Pärast sõda lõpetas Raul Kuutma Tallinna Polütehnilise Instituudi, mille järel töötas kakskümmend aastat (1951–1972) Eesti paberitööstuses: Tallinna Paberi- ja Tselluloosikombinaadis, Rahvamajandusnõukogu Metsa-, Puidu- ja Paberitööstuse Valitsuses, Kehra Tselluloosi- ja Paberi- kombinaadis ning koondises Eesti Paberitööstus, seejärel aga (1972–1987) EKE Tööstusvalitsuses insenerina juhtivat ametikohtadel. Raul Kuutmad võib nimetada sõjajärgse põlvkonna

inseneride üheks silmapaistvamaks esindajaks.

Unistus, mille nimel võideldi

Saatuse soosikuks peab autor end see-pärast, et vaatamata elu keerdkäikudele õnnestus tal pääseda suurematest katsumustest, kuigi tema vastu tundis huvi Nõukogude julgeolek. Raul Kuutma kirjutab: „Tähtis oli säilitada meelsus ja moraal, julgustada inimesi, toetada nende enesekindlust, suunata neid hariduse ja kogemuste omandamisele. Eestlust ja eestlast sai kaitsta vaid läbi töö, läbi omaenda eeskuju. Repressioonid ja venestamine tekitasid suuremas osas rahvast viha nõukogude korra vastu, seda õpiti varjama kahekeelsusega.”

„Wabariigist vabariigini” kajastab Raul Kuutma põnevat elukäiku kuni aastani 1991, mil taastati Eesti iseseisvus. Unistus, mille juured olid Eesti Wabariigis ja mille nimel oli elatud ja võideldud, oli teostunud. Ja jälle on Eesti riik – vaba riik.

Wabariigist vabariigini

Raul Kuutma
köva köide
336 lk

ilmunud

Kallile emale

koostaja
Peep Ilmet
köva köide
192 lk

Luulekogu koostaja Peep Ilmet: „Kaunil kevadjal tähistatav emadepäev annab korraga kõigile võimaluse oma emadele rõõmu valmistada. Sellepärast jätsin sellest kogumikust kõrvale kurtmise ja hala ning otsisin tikutulega üles need luuletused, mis oleksid rõõmsad nagu emadepäeva lilled, mis paneksid muigama või ajaksid naerma, mis annaksid jõudu edasiseks”.

Armastuse sõda

Amélie Nothomb
tõlkinud Helle Michelson
Sari „Moodne aeg”
köva köide
120 lk

Amélie Nothomb on üks tänapäeva loetumaid Belgia kirjanikke. Ta on pärit diplomaatide perest ja seetõttu juba varasest noorusest peale elanud väga erinevais maailma paigus. „Armastuse sõda” jätkab tema autobiograafiliste romaanide sarja. Teose tegevus toimub Hiinas, diplomaatide geto müüride vahel. Seal peavad kõikvõimalike riikide diplomaatide lapsed omavahel halastamatut sõda, samal ajal kui nende vanemad saatkondades rahu nimel vaeva näevad.

Elu nagu kreeka E

John Mole
tõlkinud Kai Vaarandi
köva köide
304 lk

Võluvas päikese, mere, liiva ja tsemendi saagas jutustab John Mole kohati kontimurdvast, kuid vahvast tööst oma Kreeka kodu rajamisel ning tutvustab lugejale südamlikkude, suuremeelset ja jutukat seltskonda, kes teda sealjuures aitasid (ning vahel ka takistasid). Inglise mees ja Kreeka külaelanikud sõbrunevad ouzo, viski ja veinipudelite juures, pidades teineteist mõnikord pentsikuks ning sageli hämmastavaks, aga nalja saab siiski alati. Teie ees on tõeline Kreeka külaelu.

Jaipur – Delhi – Himaalaja: reisikohvrid leitud lood

Aime Hansen
köva köide
464 lk

Need kolmteist lugu on inspireeritud autori elu- ja rännukogemustest võrastes maades Indiast ja Kashmirist Suurbritannia ja Põhjamaadeni, kokupuutest teiste kultuuridega aga ka tema pikaajalisest huvist idareligioonide, müstika ja psühholoogia vastu. Lugude temaatika on mitmesugune: erinevatest kultuuridest inimeste kohtumine, naise roll erinevates kultuurides, reaalsuse piirid jne.

Karl Ristikivi oma kodus töölaual taga. Foto Eesti Kirjandusmuuseumi Kultuuriloolisest Arhiivist

Miks kirjutatakse päevikut?

Janika Kronberg

Lihtsat ja ühest vastust sellele küsimusele ilmselt ei ole. Tulemuslikum on vahest läheneda sellele küsimusele kaude ja otsustada selle järgi, mida me ühe või teise autori – kirjaniku, kultuuritegelase, mistahes eluala inimese, tuntu või vähem tuntu – päevaraamatus kirjutada järgi teada saame. Kirjeldatud on väliseid ja kirjanikust sõltumatuid sündmusi, seltskondlikku ja sõprusuhtlust paguluses ja kontakte kodumaaga, loominguist „kõõki”, sekka refräänina korduvat kurtmisi terviseprobleemide ja ametkondlike kohustuste üle. Lisaks põgusaid märkmeid hulgast loetud raamatuist ja veel rohkem vaadatud filmidest.

Sugugi vähem tähtsad pole reisel tehtud ülestähendused ja noodsamad endas mõningast salapära kandvad meenutused minevikust, kunagistest sündmustest Ristikivi elus, mille määrav olemus jääb avamata. Võrdselt peegelduvad päevikus nii välisilm, sealhulgas uudistes kuuldu, kui ka hingeelu.

Kirjutamine kui teraapia

Päeviku sügavamate ja isiklike motiivide edasiseks oletamiseks meenutagem tausta. Eestis kirjanikuna jõudsalt alustanud ja paguluse algusaegadelgi kaks romaani avaldanud Ristikivi 1950. aastate loomingu seisab eesti kirjandusloos, arvustuste, luuletuste ja mõne novelli kõrval vaid üks mahukam teos ja seegi vormilt erandlik – „Hingede öö” (1953). Rohkete ja universaalsusele osutavate allusioonide varjus peidab see romaan sügavat isiklikku kriisi ja traagikat ning seda mitte ainult kodumaalt eemal olemise, vaid ka inimeste hulgas võõrsiloleku mõttes.

Ajaloolise sarja esimene teos, romaan „Põlev lipp” ilmub alles 1961. Päevik algab 1. augustil 1957 ning kohe esimene sissekanne kõneleb teadlikkusest ja sihikindlusest nii pealehakkamisel kui ka jätkamisel. Sama otsustav ja kindel on päeviku lõpetamine 21. juunil 1968.

Selle Ristikivi isikliku ja sisemise aegruumi taustal, millesse mahuvad ka mitte ainult vahetud elamused, mee-

leolud ja sündmused, vaid ka seigad minevikust, saab nähtavaks kirjaniku kriisist väljumine (kuigi tagasilööke tuleb ette ka edaspidi ja päriselt ei kao need kunagi), suundumine uutele loominguilistele radadele ja päevatöö dokumenteerimine. Päeviku oluline funktsioon on seega psühhoteraapia, nagu üsna selge on see ka Ristikivi luule puhul. Loetu ja kirjutatu „salvestamine”, loominguiline töötuba ja arhiiv, kriitika ja enesekriitika praktika, ja selle kõige usaldamine valgele paberile on päeviku mõte. Üksildus, depressioon ja terviseprobleemid saavad aga Ristikivi kogu tema päevikus ja küllap ka sellest ette- ja tahapoole jääval ajal.

Välisilm ja isiksus on omavahel küll häirivas, aga ikkagi tasakaalus, mille tunnistusena olgu tsiteeritud päevikuga tutvunud doktor Rein Suija kommentaari: „Võib nõustuda Karl Ristikivi kurtmistega, et teda vaevasid nii depressioon, ärevus kui ka hirm, ta oli ilmselt neurootiline inimene. Need häired on aga valdavalt psühhoogeense päritoluga, mis on mõistetav tema läbielamiste, kannatuste, pettumuste, võõraste keskkonda sulandumise raskustega, ja eriti kurdab ta üksioleku raskusi. Tema päevaraamatu põhjal oli ta üks pidevalt murelik ja kannatav mees, kellel ilmselt jäi puudu armastavast väga lähedast inimesest. Kui siia lisada veel mittemeeldiv töökoht, pagulase staatus ja muud pinged, psühhotraumeerivad situatsioonid, siis on selge, mis põhjustas neurootilisi (psühhosomaatilisi) kaebusi.”

Üksildase looja elu lugu

Üks oletus Ristikivi päevikupidamise harjumusega seoses kiusab veel. Väliselt tagasihoidlik, ei varja ta erakirjades ega ka päeviku lehekülgedel oma soovi saada tuntuks väljaspool keelepiire. Ta loeb varakult Euroopa ja maailmakirjandust ning saab oma eeskujud seal ja pühendub romaanile kui Euroopa kirjanduse põhizhanrile, luues samal ajal ka peent lüürikat ja mänglevaid novelle.

Ta teeb katseid kirjutada näidendeid, naljaviluks ka libretosid, kuuldemänge, paroodiaid ja kriminaalromaane. Ta kirjutab läbi kogu eesti kirjandusloos, tema avalikud kirjanduslikud ja poliitil-

sed esinemised on hästi ette valmistatud ja väljapeetud. Teadlikult ette võetud ja avalikkusele suunatud romaaniteoreetiline kirjavahetus Bernard Kangroga algab juba 1960. aastail. Kõik kulgeb täiuse, Kirjaniku loomise suunas.

Lisada on veel üks kirjaniku ja kirjaliku olemisviisi kõikehõlmavust väljendav žanr – päevik –, mis saaks avalikuks, ja kui ambitsioonide ja tegekkuse vastasseis endiselt püsib, üllataks ja ärataks kirjaniku ja tema loomingu varjusurmast kui mitte varem, siis postuumult. Ühe Euroopa suure kirjaniku elutöö juurde kuuluv päevik kehastab niisiis autori meeletikkude katset pääseda unustusest.

Küsimus, miks ja kellele kirjutab Ristikivi oma päeviku, on seega saanud ühe võimaliku vastuse. Kui eespool oli juttu päeviku avalikuks tegemise välistest õigustest, siis sellega on leitud ka seesmine õigustus. Kinnituseks lisagem veel üks detail päeviku tekstist. Lugegem üle 15. aprillil 1958 kirjutatu, sest pöördumine lugeja poole – seegi asetatud sulgudesse – võis hõlpsasti jääda tähele panemata:

„Käisin täna jälle dispensääri-kontrollis. Mitte enam vanas aastate jook-sul tuttavaks saanud Serafimeris, vaid Karolinska uues Thorax-kliinikus. Olen juba unustanud kõik need erilised kohad, kus mind on kontrollitud – Uppsalas, Stockholmis, Serafimeri lõputud koridorid (kui soovite, otsige sealt „Hingede öö” koridore!)”

Kui soovite – otsige! See on nappi tingimuslausesse kätetud lootus, et tulevikus, kui kirjutaja ise on lahkunud ja tema maisest olemisest ei sõltu enam midagi, leidub ometi keegi, kes avab selle päeviku ja loeb seal sõpradest küll ümbritsetud, kuid ikkagi loomuldasa üksildase looja elu ja loomingu lugu.

Päeva-raamat

Karl Ristikivi
koostanud ja
kommentee-
rinud Janika
Kronberg
köva köide
1112 lk

ilmunud

Kevad ja suvi ja

Tõnu Õnnepalu
köva köide
192 lk

Tõnu Õnnepalu luulevormis päevik on kirjutatud 2008. aastal, peamiselt Järvamaal Esnas. „Üks aasta!

See on ju nii pikk aeg. Teha midagi (ja sealjuures mitte rutiinset) üks aasta järjekindlalt iga päev, minu jaoks oli see põnev ülesanne. Tõsi, mõni päev ikka jäi viimaks vahele ka. Ja tagantjärele ma täitma ei hakanud. Sest päevik on päevik, mitte mälestused. Kuigi: ka päevik on mälestused, sest ka see, mis toimus praegu, toimus. Minevikus. Aga siiski: on suur vahe, kas meenutada tänast päeva täna õhtul või homme hommikul. Öö jääb vahele.”

Kuus jalutuskäiku kirjandusmetsades

Umberto Eco
tõlkinud Ene-Reet Soovik
köva köide
184 lk

Raamatus „Kuus jalutuskäiku kirjandusmetsades” kutsub maailmakuulus semiootik ja kirjanik Umberto Eco lugejat endaga uitama kirjandusteoste kujuteldavates maailmades. Asjatundliku teejuhina kõneleb ta autori ja lugeja rollidest, näitab, kuidas selliseid maailmasid luuakse ning kuidas need suhestuvad tegelikkusega.

Austerlitz

W. G. Sebald
tõlkinud Mati Sirkel
köva köide
256 lk

W. G. Sebald (1944–2001) loomingu on üks tänapäeva saksa kirjan-

duse tippe, käesolev romaan on tema viimane eluajal ilmunud tekst.

Juudipoiss Jacques Austerlitz pääseb üle noatera natside käest Prahast Inglismaale, kus ta kaotab aastateks oma identiteedi, mille leidmine vallandab temas kahtluse inimolemise alustes üldse. Vaid sakslane võib kirjeldada Saksa süüd nii meeldesõbivalt, ainult geenius oskab näidata kui ahtal ja üksildasel pinnal me oma õhuluses ja illusioone ehitame.

Kreeka jumalad ja jumalannad. Teejuht algajale

Pauline Schmitt
Pantel
tõlkinud Mirjam Lepikult
köva köide
96 lk

Kuidas Kreeka jumalad sündisid? Mida nad tegid? Ja mis ikkagi juhtus Oidipusega, kes tappis oma isa ja abiellus oma emaga? Selles raamatus antakse vastused kõigile neile ja veel paljudele teistele küsimustele.

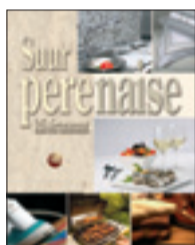

Entsüklopeedia uudised

Alates märtsist on hoogustunud TEA e-Entsüklopeedia multimeediaosa täiendamine. Igal nädalal lisandub sinna kümnekond slaidiprogrammi ja eestikeelsete subtiitritega varustatud filmilõiku, millele leiab viited ka artiklite juurest (vt aktiivsed galaktikad, Apollo, Jüri Arrak jt). Aprilli lõpus hakatakse lisama interaktiivseid panoraamfotoseid Eesti ja muu maailma kauneimaist paigust.

Teoksil on ka TEA Entsüklopeedia III köite trükkitevalmistus. Selle käigus saavad entsüklopeedia artiklid lõplikult toimetatud, misjärel lisatakse need kohe ka e-Entsüklopeediasse. Seega on esimesi III köite artikleid e-versiooni oodata juba mai alguses, ehkki kaante vahel ilmub köide alles juuni teisel poolel.

ilmunud

Suur perenaise käsiraamat

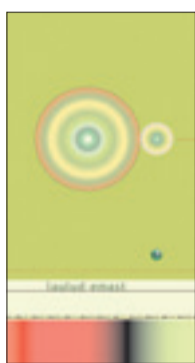
448 lk

kõva köide

Suur perenaise käsiraamat on kõige tänapäevasem teatmeteos nii noorele ja algajale kui ka eakamale ja kogenumale perenaisele. Raamat käsitleb igapäevase kodumajapidamise kõiki olulisi külgi, alustades kodu soetamisest ja loomisest ning lõpetades rõõmsate ja kurbade sündmuste tähistamisega pereringis. Käsiraamat õpetab kodu sisustama, seda kõigile

mugavaks ja turvaliseks muutma, annab asjaliku ülevaate igapäevastest kodustest toimingutest nii läbi traditsioonide prisma kui ka kõige tänapäevasemaid võimalusi arvestades, esitab olulist teavet tervisliku toitumise, hügieeni ja tervise kohta, pidades silmas erinevas vanuses pereliikmete vajadusi.

Noorele perenaisele annab „Suur perenaise käsiraamat” kindlustunde, et ta saab kodumajapidamisega kohe algusest peale hästi hakkama. Kogenud perenaisele on siin toredaks leiaks teiste kogemused ja kasulikud nõuanded, kuid palju huvitavat ja edasiviivat peaks pakkuma kõik see, mis puudutab uuemat kodutehnikat, igapäevast kodukeemiat ja kõike muud, mis on uudsena meie ellu tulnud.

Laulud emast

koostanud Olivia Saar

kunstnik Urmas Viik

80 lk

kõva köide

Kõik seni on lapsed, kui elavad emad.

Valikkogus on oma luuletustega esindatud Ave Alavainu, Lehte Hainsalu, Viuu Härm, Aita Kivi, Katre Ligi, Viivi Luik, Heljo Mänd, Ellen Niit, Virve Osila, Silvia Rannamaa, Linda Ruud, Olivia Saar, Tiia Toomet, Leelo Tungal ja Debora Vaarandi. Raamat sisaldab sügavalt mõtlikke ning siiralt südamlikke luuletusi emast ja vanaemast, meie esimestest. Luulekogus on helget rõõmu ja vaikset nukrust ning tõdemust kõige lähedasema inimese – ema – alatisest ligiolekust.

Kas TEAte?

Mitu luuletust on „Eesti lasteluule kuldraamatus” ja mitu muinasjuttu on „Eesti muinasjuttude kuldraamatus”?

- 111 luuletust ja 333 muinasjuttu
- 222 luuletust ja 111 muinasjuttu
- 333 luuletust ja 111 muinasjuttu

Vastused saatke TEA Kirjastusse meili teel info@tea.ee või postiaadressil Liivalaia 28, Tallinn 10118. Õigesti vastanute vahel loositakse välja kolm raamatut omal valikul TEA lasteraamatute varalaeka sarjast. Võitjate nimed avaldatakse TEA koduleheküljel www.tea.ee. Õige vastus märtsikuu küsimusele: TEA inglise-eesti koolisõnastikus on 15 000 märksõna.

Emadepäeva hommikused ampsud

Riina Lõhmus

Õnneks kuuluvad eestlased kindlalt nende rahvaste ridadesse, kes on oma kodustes toimetustes veel üpriski ehedad. Me teame, kuidas taimi mulda panna, naela seina lüüa või sokikanda kududa ega minesta kohe ära, kui järvest kala õngekonksu otsa hakkab või sahvriss hiir löksu läheb.

Õnneks on ka lihtsate oskuste hea maine viimastel aegadel kõvasti kasvanud ning ei peeta neid enam vaid luuserite repertuaariks. Tegelikult on luuseri endagi tähendus meie populaarsusklaal omandamas üha sarmikamaid varjundeid ning annab silmad ette eluvõõrale karjäärihaile.

Mis aga puutub kodu ise toidu valmistamisesse, siis see on vaat et kultuseks saamas ning paljude arvates sama hädavajalik oskus kui ujumine. Tõsi, söögitegemisel saamatut ei ohusta näljasurm nii nagu vette sattunud halva õnne korral uppumine, aga pole ju ometi mõtet vabal maal end ise oma laiskuse pärast kiirtoiduketi või kulinarialeti pärisorjaks pakkuda. Nii et kokata on auasi ja mida varasemas eas sellega algust teha, seda parem.

Kokaraamatuid ja toidublogisid on õige palju ja häid ning igapähele jagub

oma fänne. Emadepäeva hõngu leiab aga eriti ohtrasti TEA Kirjastuse erksast, sisukast ja kaunist „Laste suurest kokaraamatust”. Otsige see kauplusest või kodust emadepäevaks kindlasti üles ja lööge koos lastega lahti.

Raamatus on palju lugemist-vaatamist tervislikust toidust, toiduainetest ja töövõtetest. Aga ka õige palju tasku- ja suupäraseid retsepte, mille autor on tuntud toiduajakirjade tegija Hanne Paljak. Kui te mõtlete millelegi magusale, on teil tema retseptidest valida alates „rikastest rüütlitest” kuni rabarberikisselli ja igas suuruses pannkookideni välja.

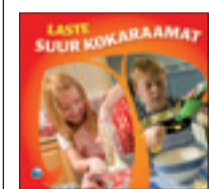
Veidi rahvuslikumalt meeletatud menüüks sobivad ehk kakao-kampallid või ookeanitaguste emadele kaudset pühadetervitust lähetav toekas grillburger. Aga kui dieedituhinas emad juba ette teie rammusa poetordi peale mõeldes hirmuhigi pühivad, aitab teid täbarast seisust sujuvalt välja piduliku nimega puuviljakokteil „Pühadehommiku üllatus”.

Raamatul on kolm peategelast: kolm eri vanuses vahvat last, kes koos oma pere ja sõpradega kõik raamatu valmistamiseks vajalikud kokkamisharjutused vapralt kaasa tegid. Nende toimetamised koos pärisõnastiku Tarmoga on pildiseeriatena raamatus kenasti näha ning aitavad ka väikesel lugejal

retseptide järgi toite samm-sammult hõlpsasti kaasa teha.

Ja et köögis toimetamine pole ainult mingi tüdrukute värk, lõi peategelaseks julgelt kaasa ka spordipoiss Robin. Raamatus ütleb ta päris ausalt, et ega tal kamapallide tegemisse alguses usku ikka ei olnud küll. Alles siis, kui nägi, et sinna sisse lähevad ka šokolaad, pähklid ja kakao, otsustas ta proovida. Ja tuligi päris hea! Aga Robini kanda olid raamatus ka liha tükeldamise, vasardamise, paneerimise ja praadimise õpetus ning sõpradega metsas lõkkel toidu valmistamine.

Enne grillihooaja algust oleks ka kogenumatel meistritel mõistlik Robini retseptidest järele uurida, kuidas näevad välja need päris õigesti praetud-grillitud lihalõigud, mille kohta meisterkokad ütlevad „poolvalmis”, „pooltoores” või „läbiküps”. Tehke see raamatus üksikasjalikult kirjeldatud harjutus kaasa ja maitske järele, kas teie lemmik on tõesti too kokkade hirm *welldone*, või ehk hoopis *medium* või *rare*.

Laste suur kokaraamat

240 lk

kõva köide

Väärrikaid kingitusi koolilõpetajale

Kui pingeline eksamiteaeg hakkab lõppema, tuleks mõelda, millega oma tublit koolilõpetajat premeerida. Eks kingituse suurus ja hind olenevad ikka võimalustest, kuid raamat on kink, mis ei hammusta auku rahakotti, aga aitab vastset koolilõpetajat truu kaaslasena veel aastaid, leides koha ehk tema laste riuliski. Eriiline kasu on vastsel elluastujal teatmeteostest, sest valigu ta mistahes eriala, sõnaraamatud ja entsüklopeediad kuuluvad marjaks ära igale tudengile ja loomulikult ka siis, kui kooliteed kohe ei jätkatagi.

Johannes Silveti inglise-eesti sõnaraamat

Kahtlemata kaunis ja auväärne kingitus on Johannes Silveti inglise-eesti sõnaraamatu neljas täiendatud ja ümbertöötatud trükk, olgu siis harilikus või eksklusiivses nahk- ja prantsuse köites. Ühtede kaante vahele on koondatud üle 100 000 märksõna. Uuendatud väljaandes on toimetajad taastanud

selle, mis nõukogude ajal sõnaraamatu ümbertöötamisel paljuski autori tahte vastaselt välja jäeti (nt suur osa religiooni- ja filosoofiasõnavarast). Teisest küljest on sõnaraamatu täiendatud nende mõistetega, mis viimase veerandsajandi jooksul paljudes valdkondades juurde on tekkinud – mõtleme siin kas või majanduse, infotehnoloogia ja geneetika peale. Tervikuna on uuendatud häälde süsteem. Kõike seda on tehtud sügava pieteeditundega, muutmata artiklite ülesehitust, sõnavara, proportsioone ja tervikstiili.

Võõrsõnastik

Teine kasulik abiline, mis võiks iga elluastuja laual olla, on Võõrsõnastik, mille teine, täiendatud ja ümbertöötatud trükk ilmus möödunud aastal. Loogiline ülesehitus teeb sõnastiku kasutamise hõlpsaks ja mugavaks, nii et võõrsõnade õigekirja kontrollimine ning neile vajaduse korral ilusate tabavate emakeelsete vastete leidmine on õige lihtne. Võõrsõnade esitamisel on lähtutud selguse ja lihtsuse põhi-

mõttest, paljudele sõnadele on lisatud sünonüüme ja antonüüme, et pakkuda kasutajale võimalikult avarat tähendusvälja. Omaette väärtuseks on sõnaraamatu lõpus olev entsüklopeediline lisaosa, mis esitab maailma raha- ja mõõtühikud, Rooma numbrid, kreeka tähestiku, ulatusliku valiku suurtähtlühendeid ja ladinakeelseid kõnekäande.

TEA taskuentsüklopeedia

Ehkki värske koolilõpetaja pea on tarkust täis, sobib kingituseks ka „TEA taskuentsüklopeedia”, mille abil on ununenud fakte hea meelde tuletada. Tegemist on üldentsüklopeediaga, mille temaatiline jaotus aitab leida just seda teemat, mille kohta infot leida soovitakse. Üle tuhande illustratsiooni – skeemid, diagrammid, joonised, kaardid jpm – teevad esitatava teabe lihtsalt mõistetavaks ja linnulennult haaratavaks. Taskuentsüklopeedia järgi saab selgete illustratsioonide kaudu väikese vaevaga, kuid samal ajal ülevaatliselt seletada paljusid maailma asju ka teistele, nt lastele.

Silveti inglise-eesti sõnaraamat

1392 lk

kõva köide

Võõrsõnastik

684 lk

kõva köide

TEA taskuentsüklopeedia

688 lk

kõva köide

Taaskohtumine Toomas Linnupojaga

Jaanus Vaiksoo

Eelmise kevade hakul ilmus Heljo Männi noorteraamatu „Toomas Linnupoeg” kauaoodatud uustrükk. Nüüd tuli järg – „Toomas Linnupoeg ja Maia”. Raamat vahva koolipoisi koomilistest (armu)seiklustest, mis tänastel emadel-isadel kunagi lapsena kindlasti suure mõnuga läbi loetud.

Kõrvuni armunud on ikka olnud lähedaste sõprade heatahtlik pilkeobjekt. Armastus teeb poisi lapselikult abituks, haavataks, ümbritseva suhtes kurdiks ja pimedaks. Headele kamraadidele on selline armastuse võrku langenud sõber tõeline maiuspala. Selle asemel, et koos parimate semude Toivo ja Peetriga suvel kraavikaevamisega kena kopikas teenida, kükitas vaene Toomas Linnupoeg päevast päeva Klooga rannas, oodates asjatult oma elu armastust – pikkade heledate juuksekahtludega Maiat.

Aga Maia ei tulnud, selle asemel saabus sügis ja kooliaeg. Sõpradest „kraavihallid” pakatasid heast tujust ning tervisest, samal ajal kui piiritu armuvalu Toomas Linnupoja noort hinge näris. See ei jäänud tarastel klavisvendadel märkamata. Irvhambast Peeter jagab sõbrale isalikult elukogenud vana töökaaslase õpetussõnu: „Vana ütles, et, poisid, ärge te varakult abielluge, muidu on nii, et hommikul tõused üles – naise nägu ees, õhtul lähed magama, jälle naise nägu ees.”

Heljo Männi raamat on täis eluteret huumorit. Lugu läheb kohe algusest hoogsalt käima. Kild järgneb killule ja mis peasi – üle kolmkümne aasta tagasi ilmunud raamat pole oma värskest kaotanud ka praegu.

Toomas Linnupoja õnnestunud armastusest alguse saanud äpradustejada saab jätku, kui esimesel koolipäeval siseneb klassi uus tüdruk. Linnupoeg soovib end kaaslaste silmis rehabiliteerida. „Hiljaks jäid, lapsuke, meie klassi limiit on läbi. Vabu kohti enam kahjuks ei ole,” hüüab Linnupoeg uljalt. Ent uus klassi-

Toomas Linnupoeg oma unistustetüdruku Maiaga. Kaaneillustratsioon

Toomas Linnupoeg
Heljo Mänd
kunstnik
Valdek Alber
112 lk
köva köide

Toomas Linnupoeg ja Maia
Heljo Mänd
kunstnik
Valdek Alber
136 lk
köva köide

õde osutub uueks nooreks klassijuhatajaks. Meenub äratundmishetk enda kooliajast, kui korrapidajast koolivend verinoort õpetajat karmilt korrale kutsus ja paari krõbeda sõnaga kostitas.

Äratundmishetki on teisigi. Heljo Männi loodud tüübid on elulised, lugemine kerge ja kaasakiskuv. Tegemist on raamatuga, milles teismeliste elust on räägitud läbi mõnusa naeru. Seda on hädasti vaja, sest tänapäevane noortekirjandus on rõhuva ülekaaluga musta masenduse poole kreenis. Jah, küllap on tõesti tänased noored rohkem täiskasvanud ja varaküpsed, mille taustal Toomas Linnupoja paar arglikku suudlust ja armukolmnurk Maia ning Küllikiga mõjuvad nostalgiliselt naiivarsalt.

Kuid ei ole ka tänastel üheksanda klassi „täiskasvanutel” kuhugi kadunud soov olla ikka veel siirad lapsed, jagada klassikaaslastele sünnipäeval kompvekke ja üksteist vahetunnis taga ajada. Lihtsalt neid lapsemeelsuse reetlikke hetki püütakse teinekord järjest kiivamalt peita üleoleva ja igavleva pilgu taha või paksu meigikorra alla.

Igal juhul soovitan vanematel soku-tada Heljo Männi „Toomas Linnupoeg” ning „Toomas Linnupoeg ja Maia” oma puberteedihakastite lauaservale või sealt sobival hetkel nagu muuseumis söögilaual paar kohta ette lugeda. Olen peaaegu kindel, et sööt neelatakse alla. Sest selle krobelse needikihhi või roosalt helkleva beibeglamuuri all peitub enamasti soe hing, mis igatseb head naeru ja suurt armastust.

Sest selle krobelse needikihhi või roosalt helkleva beibeglamuuri all peitub enamasti soe hing, mis igatseb head naeru ning suurt armastust – suurt ja siirast nagu tundis Toomas Linnupoeg oma kalli Maiat vastu: „Toomas Linnupoeg läks reipas tujus kooli. Kõik tema mõtted olid seotud Maiaga, üksnes Maiaga. Toomas Linnupoeg mõnules kohtumise soojas päikesepaistes nagu kassipoeg päris päikese käes. Isegi kopikad, mida Toomas Linnupoeg taskupõhjas kõlitas, olid seotud Maiaga.”

ilmunud

Hiire pidu
Ilmar Trull
kunstnik
Ilmar Trull
40 lk
köva köide

Juba Ilmar Trulli raamatu pealkiri „Hiire pidu” ütleb ette, et tegu on lustakate loomaluuletustega, kus tegelasteks näiteks puuviljadest kõhu pungid sööv rott, Jägala jões elutsev säga ja kass, kes pesukaasis kalal käib. Luulevalimikus kõneldakse ka kummikus kummitavast kummitusest, tolmuimejast, kellele maitseb tolm, ning une ja Mati maadlusmatšist.

Seitse paid
koostanud
Olivia Saar
kunstnik
Kirke Kangro
40 lk
köva köide

Luulevalimiku „Seitse paid” luuletuste autorid on Heljo Mänd, Leelo Tungal, Ira Lember, Heiki Vilep, Olivia Saar, Kersti Merilaas, Erika Esop ja Kalju Kangur.

Raamat sisaldab luuletusi emast ja vanaemast, lapse ja ema suhetest, milles lapse pilgu läbi nähtuna on oma ema maailma kõige parem ja kõige ilusam inimene.

Laevakoer Tuhk
Evald Tammlaan
kunstnik
Epp Marguste
40 lk
köva köide

Evald Tammlaane „Laevakoer Tuhk” on südamlane ja seikluslik jutustus peremeheta koerast, kes juhuslikult laeva sattudes sealt uue kodu eest leiab.

Kõigepealt õpib Tuhk tundma laevaelu iseärasusi ja mereelu veidrusi. Aga kuna ta on üks tark ja taibukas koer, siis juba varsti peavad sõbrad-meremehed teda tõeliseks laevakoeraks. Laevakoera ootavad ees uskumatud seiklused Aafrikas.

Risto Räppar trummeldab jälle

Kristiina Kass

Vaevalt leidub Soomes last, kes poleks tuttav kirjastuse Sinikka ja Tiina Nopola loodud tegelase Risto Räppariga. Pole ka ime, sest see tubli, südikas ja leidlik umbes kümneaastane poiss on seigelnud raamatutes ja filmides juba kümnendkond aastat. Risto kõrval on seega kasvanud üles terve põlvkond tublisid, südikaid ja leidlikke soomlasi.

Eesti lastele avanes võimalus Risto ning tema nõrganärvilise ja ebaratsionaalse tädi Roosaga tutvumiseks eelmisel aastal, mil ilmusid raamatusarja kaks esimest eestikeelset lugu: „Risto Räppar ja viimane hoiatus” ning „Risto Räppar ja kohutav vorst”. Kuigi tegemist on Risto-sarja iseseisvate osadega, saab tegelastest ja nende käekäigust parima ülevaate raamatuid järjestikku lugedes.

Põnevad, lausa kriminaalsed sündmused

„Risto Räppar ja viimane hoiatus” on põnev ja lausa natuke kriminaalne lugu salapärasest majaelanikust, kes hakkab Risto ja tädi Roosa uue kodu postiluugist ähvarduskirju poetama. Nimelt ei suuda ähvardaja leppida Risto hääleka hobi – trummeldamisega –, mis läbi kortermaja seinte ja lagede kostab. Kahtlusaluseid on mitu, aga enne kui Risto õigele kirjasaatjale jälile saab, jõuab juhtuda nii mõndagi ohtlikku.

Teises loos nimega „Risto Räppar ja kohutav vorst” satuvad Risto ja Roosa Ungarisse, kust tädi kavatseb kilode kaupa hästi säilivat vorsti osta. Muidugi ei lähe kõik sugugi libedalt, sest ilma keeleoskuseta ja õnnetu juhuse läbi ka ilma rahata on võõral maal raske toime tulla. Valestimõistmiste tõttu saavad Ristost ja Roosast kogemata kombel vargad, keda otsib varsti taga ka politsei.

Parajalt piinlikud ja koomilised lood

Sarja kolmas, kõige värskem raamat kannab pealkirja „Risto Räppar ja Nuudlipea”. Ka seekord ei pea lugejad pettuma: tädi Roosa keedab Ristole kokku parajalt piinliku supi, millest auga välja tulemine osutub ootamatult keeruliseks. Nimelt teeb Risto endale häbi uue naabritüdruku, Nelli „Nuudlipea” silmis, kes hakkab arvama, et Risto on temasse kõrvuni armunud imelik, nõme ja igatpidi saamatu poiss. Ristol ei jää üle muud, kui end tädi Roosa lahke abiga tundmatuks maskeerida.

Sellega probleemid muidugi veel ei lõpe. Äkiline äikseilm ja tädi Roosa nõrkus kokasaate vastu põhjustab palju pahandust. Peagi kahtlustatakse Roosat murdvarguses, ja siis otsib terve maja rahvas taga triibulist põgenikku.

Kuidas mõistatus laheneb, seda tasub lugeda juba raamatust. Ka Aino Havukaise ja Sami Toivose väga lõbusad illustratsioonid annavad seiklu-

sele hoogu juurde ja meelitavad laisemaidki lapsi lugema.

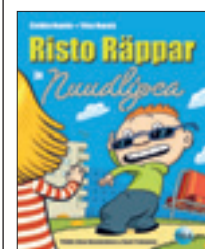
Lõbuslahe lugemine ka isale-emale

„Risto” puhul on kindlasti tegemist raamatutega, mida tasub lapse kõrvalt lugeda ka emal-isal. Mitte niivõrd sellepärast, et „Ristost” leiaks üliväga kasulikke lastekasvatuse nõuandeid, vaid eelkõige selleks, et saada ka ise osa ühest lõbuslahedast lugemisest, millest jääb tükiks ajaks hea tuju. Võib-olla tunneb mõni natuke närviline ja alailma stressis ema või tädi end ära Roosas, ja õpib tänu temale ka natuke iseenda üle naerma. Ja vahest tasub mõnel liiga palju töötaval ja ringirahmeldaval isal võtta eeskujulist mõistlikust, rahulikust ja alati abivalmis härra Lindbergist.

Olgu etteruttavalt öeldud, et äsja ilmunud raamatu uuest tegelasest Nellist kujuneb Risto-sarja üks peategelasi, kes lööb edaspidi kaasa igas Risto-raamatus. Soomes on sari kasvanud

juba päris mahukaks: üheksa n.ö tavalist ja kolm viimast natuke teistmoodi Risto-raamatut. Soome lapsed oskavad juba küsida igal sügisel uut „Ristot”. Eesti lastel on aga veel rohkem vedanud, sest TEA annab välja uue „Risto” koguni kaks korda aastas. Nii et sarja neljandat eestikeelset lugu „Risto Räppar ja külmutaja-Elvi” on oodata juba tuleval sügisel.

Kes aga sügiseni oodata ei jaksa, see võiks võtta ette Nopola teise menuka lasteraamatusarja „Heinakübar ja Viltuss”, millest eesti keeles on ilmunud juba viis lugu.

Risto Räppar ja Nuudlipea
Sinikka ja
Tiina Nopola
tõlkinud
Kristiina Kass
96 lk
köva köide

ilmunud

Meie pulma raamat

koostanud Ann Aruvee
kujundanud Kristina Aruvee
64 lk

kõva köide

Pulmad on üks ilusamaid ja meelde jäävamaid sündmusi paari elus. „Meie pulma raamat” aitab seda kaunist mälestust talletada, et saaksite ka lastele ja lastelastele oma armastuse loo rääkida.

Selle kordumatu album-raamatu koostaja olete teie ise. „Meie pulma raamat” on üheteaegu nii meenutuste raamat kui album ning sellest saab ainulaadne ja kordumatu mälestuste laegas noorpaari tutvumise ja kurameerimise ajast, pulmades ettevalmistamisest ning pulmapäevast. Iga teema juures on ruumi kirjutamiseks ning piltide kleepimiseks; raamatut illustreerivad kaunid vanaaegsed pulmapildid. Et pulmaraamat veelgi isikupärasemaks muuta, saab kaanepildi oma pulmapildiga asendada. Raamatu tagakaanel on CD-tasku, kuhu saab panna plaadi pulmapiltide või -videoga.

„Meie pulma raamatu” täitmist võib alustada juba enne abiellumist ning osaliselt täidetud raamat pulmapeole kaasa võtta. Nii on ka külalistel tore lugeda, kuidas pruutpaar kohtus, milline oli nende esimene kohtumine, kuidas tehti abielluettepanek ja palju muud. Seda enam, et raamatu lõpus on koht, kuhu abiellujate lähedased saavad pühendusi ja soovet kirjutada.

Kalad vees ja pannil

Linda, Jenny, Janne ja Eva Olsson
tõlkinud Allar Sooneste
96 lk

kõva köide

Kala on väga maitsev ja kõige maitavam on kala ikka siis, kui olete selle ise püüdnud!

Kalapüük võib olla seltskondlik üritus või omaetteolemise hetk, kuid üks on kindel – kui kala on juba käes, oleks mõistlik sellest ka midagi maitsvat ja tervislikku valmistada.

Uus kalaraamat on mõeldud kõigile kalahuvilistele, nii neile, kes naudivad püüki, kui neile, kes hindavad roogade valmistamise kunsti, sest „Kalad vees ja pannil” on üheteaegu nii kalameeste käsiraamat kui ka kokaraamat. Raamat kirjeldab neljateist Eesti harrastuskalastajate seas populaarset kalaliiki, nende elukombeid ja lemmiksõotasi ning annab head nõu, kuidas neid püüda, ja millal on lootust saada kõige suurem saak.

Retseptikogus on ligi 60 retsepti – kirglike kalasõprade pere poolt järgi proovitud ja kirja pandud maitvad kalaroad.

Värviküllaste loodusfotode ja isuäratavate kalarogade piltidega raamat on kaunis kingitus igale kalasõbrale.

Mis kell on?

Nicola Morgan
tõlkinud Maiki Poks
kõva köide kellaga,
8 raamatut, igas 8 lk

Lõbus raamat lugemiseks, mängimiseks ja kella õppimiseks.

Vahva komplekt koosneb kella numbrilauast ja kaheksast väiksest eraldi kasutatavast raamatust, mille teemadeks on aastaajad, kuud, nädalapäevad, kellaajad: tund, pooltund, veerand ja kolmveerand ning ühe poisi päev.

Tänapäeval on kodudes üha vähem tavalisi seieritega kelli ja pole siis ime, et lapsele kella õpetamine on raskem, kui esialgu tundus. Kellaega näitavad meile köögis mikrolaineahi ja kohvimasin, toas raadio ja arvuti, lisaks mobiiltelefon, mis meid kõikjal saadab. Lapsel on raske aru saada, mida tähendab veerand kolm või kümme enne seitset.

Kõige targem on lapsi õpetada nende lemmiktegevuse, mängu kaudu ja eks see, mida saab oma käega katsuda, jääb ka paremini meelde. Uus kellaraamat „Mis kell on?” tuleb siinkohal lahkelt appi. Lisaks jagab raamatu suur sisekaas head infot kellade ajaloost ja erinevatest ajamõõtjatest läbi sajandite.

Sõbrasalmik

kunstnik Linda Pakkas
64 lk

kõva köide

Sõbrasalmik on klassikaline, aga uuendatud sisuga koolilapse salmik, kuhu sõbrad saavad enda kohta kirja panna kõik selle, mida oluliseks peavad. Tavapärase nime, vanuse ja aadressi kõrval saab üles märkida ka meiliaadressi, hobid, saavutused, lemmikraamatud, -filmid ja -veebileheküljed. Salmikusse saab kleepida ka oma foto ning joonistada või kirjutada midagi vahvat. Täidetud salmik on ilus mälestus oma sõpradest kogu eluks.

Aastaid hiljem on tore lapsepõlve meenutada ning vanade sõpradega uuesti ühendust võtta. On ju tore, kui sulle helistab või kirjutab täiesti ootamatult vana sõber või klassikaaslane ja küsib: „Kuidas läheb? Pole ammu sinust midagi kuulda olnud ja mõtlesin, et küsin järele!” See on hea tunne! Sellepärast olemegi taas ellu äratanud sõbrasalmiku idee.

Viimasel kooliaastal on hea salmikusse koguda ka kõik oma klassi- või kursusekaaslased. Selline raamat kogub aastatega ainult väärtust juurde. Mine tea, millal vana koolisõber kuldaväärt kaaslaseks osutub!

Täidetud sõbrasalmik on klassi poolt südamlük kingitus ka õpetajale. Alati ei ole ju vaja kalleid ehteid ja reisipakette, et südant liigutada. Õpetajale jääb salmiku kaudu lastest hoopis toredam mälestus.

Ütle mata sõnad emale

Ann Aruvee

Ema – selle sõna taga on varjul kogu maailma turvalisus, hoolivus ja armastus. Ema on see, kes alati hoiab, kuulab, ootab, hoolib, lohutab, annab nõu, noomib ja julgustab. Hoolivust ja tänu peaks näitama oma kallile emale iga päev, aga vahel on see vahemaade või aja tõttu raske. Vahel on lapsi, kes kipuvad unustama ...

Emadepäeval aga on meil kaunis võimalus oma ema erilisel meelel pidada. On ju selle päeva mõte emade ja vanaemade tänamine ning tunnustamine laste kasvatamise eest. Ja kui oma sõnadest jääb väheks, aitab kaunis raamat.

Kuid emale võib raamatuga külla minna ka muul ajal kui emadepäeval. Emal on alati hea meel. Ema ju ootab.

Kõigil pole olnud ideaalset ema. Kõik olukorrad ja emad on ainulaadsed. Igal emal on erinev saatus, võimused, oskused ja võimed. Nii on lapsedki erinevad, ka ühe pere piires. Aga ema on see, kes neid liidab ja ühtviisi armastab. Oma südames, alati.

On emasid, kes saavad nautida täiskohaga emadust, aga ka neid, kes pikki päevi tööl, soovides, et laste kasvamine argirutus märkamata ei jääks. Soovides, et lapsed ometi nii kiiresti ei kasvaks ja pesast ei lendaks.

Südamluke mõtete ja Hiiumaa kunstniku Liia Lüdigi-Algvere õrnade akvarellmaalidega illustreeritud raamat „Kirjad emale” on kaunis kingitus igale emale ja vanaemale.

Raamat koosneb lapse kirjadest ja mõtetest emale alates sündimisest kuni vanaduseni. Kõikidest tänastest väikest tüdrukutest võivad saada kord vanaemad ja vanavanaemad, kuid side oma emaga jääb ikka kõige tugevamaks.

Lühikestest kirjades antakse edasi lapse mõtteid emast ja emaga just selles vanuses, kus laps parasjagu on. Kirjavormis mõttekillud on lihtsad ja siirad, tuttavlikud ja soojad. Iga kirja juures on sobiv luulekatkend armasta-

Südamluke mõtete ja Hiiumaa kunstniku Liia Lüdigi-Algvere õrnade akvarellmaalidega illustreeritud raamat „Kirjad emale” on kaunis kingitus igale emale ja vanaemale.

tud eesti poeedilt. Emast on luuletanud paljud, aga selle raamatu valikus on: Lehte Hainsalu, Ellen Niit, Heljo Mänd, Debora Vaarandi, Ave Alavainu, Juhan Liiv, Enn Uibo, Manivald Kesamaa, Eduard Eeda Kook, Aleksander Suuman, Helgi Kauber, Arved Viirlaid.

Kirjad emale

koostaja ja vahe-
tekstide autor
Liina Vagula
kunstnik
Liia
Lüdigi-Algvere
64 lk
kõva köide

Mõistujutud ja tarkuseterad

Kevadel on palju toredaid sündmusi, mil on põhjust kingitust teha. Kevad on emadele pidupäev, koolilastele lõpetamise aeg ja muidugi paljudele ka sünnipäevaaeg. Ilus kingitus on raamat tarkuseterade. Ilo kirjastusel on mitu sisukat kinkeraamatut.

„Tao lood” on ilus kogumik, kuhu on valitud kõige mõjuvamad ja ilmekamad lood taoismi klassikutelt, lisaks mõned pärimusest inspireeritud uemad jutud. Lugeja tutvub pärimuslike taoistlike põhimõtete ja arusaamadega kõige tähtsama kohta elus. Mõistujutte ilmestavad taoismi klassikute kuulsad tsitaadid ja kaunid loodusfotod Hiina mägedest, koskedest ja kuristikest. Need iidset lood, olgu siis muigamapanevad või tõsised, tunduvad täna sama olulised ja õpetlikud kui muistsete hiina keisrite ajal. Neis sisalduv elutarkus pakub täna samasugust tuge nagu sajandeid tagasi. Raamatu jagajateks on Lao-tsi tsitaadid Jaan Kaplinski tõlkes.

„Kuldsed lood” on kaunitult kujundatud kinkeraamat, mis kaanest kaaneni tarkuseteri ja õpetlikke mõistujutte täis. Raamatu koostaja on öelnud, et lood on kõikjal meie ümber ja head lood on nagu seemned, mis soodsas pinnases idanevad ja vilja kannavad. Huvitav lugu jääb meelde ja mõjub kujundite kaudu alateadvusele, kinnistades väärtusi. Just nõnda mõjuvad muinasjutud, müüdid, mõistulood ja anekdoodid. Tõeliselt headel lugudel on omalaadne psühhoteraapiline toime. Me armastame narratiivi ja metafoorse narratiivi jõud aitab toime tulla nende küsimustega, millele pole elus ühest vastust. Raamatu lood on kogutud paljudest allikatest. Suurem osa süžeid on universaalsed, levinud üle maailma mitmesugustes variantides. Loodetavasti leiab lugeja neist lugudest peale lugemisnaudingut ka abi mõnel raskemal eluhetkel. Raamat, mis on sobiv kingitus igaks puhuks.

Kuldsete lugudega raamat on saanud juba paljude lemmikuks, oamoodi öökpiraatiks, mida on hea

igal ajal pisut sirvida. Lood ise on küll lühikesed, aga pakuvad mõtlemisainet ja suurt äratundmisrõõmu iga jutuga. Nagu tahaks öelda – jah, just nii see ju ongi!

Kuldsed lood

Heiki Raudla,
Ringa Raudla
320 lk
pehme köide

Tao lood

Solala Towler
tõlkinud Raul
Kilgas
192 lk
kõva köide

Hoomamatu Hispaania

Mari Kodres

Teispool Püreneesid asuval riigil on tuhat erinevat nägu ja tegu, teisalt tekib seal viibides tahes tahtmata aeg-ajalt olukordi, mil tahaks püsti karata ja huilata: tuhat ja tuline, seda ma küll ette ei kujutanud! Ükskõik kui kala vees ennast sealses kultuuride paljususes juba ei tunneks. See hüüatus vastab ehk kõige täpsemalt ka vanale heale *¡ay carramba!*le, mida annab olenevalt situatsioonist kasutada nii ülivõrdeliselt heas kui ka halvast tühenduses.

Mine, ole, käi ja koge!

Kuigi reisida võib nii telekanalite kui ka raamatulehtede vahendusel, olen ma veendunud, et oma silm on kuningas ja sõna vaid abivahend. Olen palju kordi Ibeeria poolsaart külastanud, kolmel eluperioodil elanud pikemalt kahes linnas, mis erinevad üksteisest nagu öö ja päev – Madridis ja Sevillass. Kuigi olen juba mõnda aega taas Eestis paikne olnud, tekib iga kord, kui ma end Hispaania poole asutan jälle tunne, nagu läheksin sujuvalt ühest kodust teise. Samamoodi tunnen iga korral ka teatavat melanhoolsust: minu ees avaneb ajutiselt uus teadmiste ookean, millest mina, õnnetu janune, vaid mõned sõõmud jõuan lonksata.

Pea tunnustama, et ette antud reisi juhi formaat pani mind kirjutamise ajal korduvalt pead murdma – ühelt poolt tahtsin edastada võimalikult palju faktilist ja praktilist informatsiooni, teisalt elustada meeleolusid, värve, lõhnu, kohalikku eripära. Kolmandaks on Hispaania niivõrd sügav ja lai, et oli väga raske etteantud tähe märkide arvu kõike nähtut terviklikult ära mahutada.

Suur osa jäi seetõttu välja ning näiteks saartele eraldi peatükki pühendatud ei ole. Tegelikult väärisksid nii Kanaarid kui ka Balearid eraldi raa-

Salvador Dali maja Kataloonias Portlligatis. Foto Mari Kodres

matut – nii inimeste suure turismihuvi tõttu kui müüdi purustamise pärast, nagu oleks tegu vaid rannapuhkusteks sobivate paradiisisaartega. Vastupidi, ka seljakotiränduritel on näiteks vulkaanilistel Kanaaridel lõpmatult avastada ning Balearide Ibiza ei ole ainult klubihuntide, vaid ka vanade ja noorte lillilaste mängumaa. Samuti võiks kirjutada Põhja-Aafrika rannikul paiknevatest autonoomsetest linnadest Ceutast ning Melillast, mis on Hispaania valduses juba alates 15. sajandist ning kujutavad endast Aafrika põgenikele üht võimalikku värvavat Euroopasse.

Lünklik eestikeelne info

Päikesemaa kuvandit kandev Hispaania on eestlaste lemmiksühtkohtade seas, kuid kui palju õigupoolest Hispaaniast teatakse? Lemmiksühtkoha alla kvalifitseeruvad eelkõige Costa del Sol, Kanaari saared, vähem Mallorca ja Kataloonia rannik Costa Brava. Noorem rahvas käib lustimas ja kultuuri nautimas Barcelonas. Samas pulbitsevasse Madridi on sattunud vähesed eestlased ning ka metsik ja põnev Põhja-Hispaania on massidele üpris tundmatu kant. Mõistetav, eestlane igatseb pigem aastaringset sooja ja päikest.

Rändurite piiblid Lonely Planet ning Rough Guide on avaldanud lugematul arvul Hispaania-alaseid reisiraamatuid, eriväljaandeid, kaarte, kuid kaugeltki kõik eestlased ei valda vabalt inglise keelt. Paar reisi juhti on ilmunud ka Eesti keeles, ent need keskenduvad peamiselt ajaloolistele vaatamisväärsustele. Minu hea kolleeg, Eesti Päevalehe kaasautor Anna-Maria Penu üllitas möödunud aastal „Minu Hispaania“, mida lugedes pidin pidevast de ja vü tunde peaaegu südameataki saama. Kahjuks või õnneks teisele sellisele raamatule Eestis ruumi ei ole.

Hispaania eilne, tänane ja homme päev

Vahemere-äärsed riigid ei ole meie kultuuriruumiga ajalooliselt seotud ning seetõttu ei kaasata Hispaania aja- ja kultuurilugu kuigivõrd ka Eesti kooliprogrammi.

Ei tulnud tegelikult pikalt mõelda, milline omakeelne reisi juht meil senini puudu oli: just see, kus klassikalise ja traditsioonilise Hispaania kõrval oleks juttu praegusest, kaasaegsest Hispaaniast, kus need maailmad omavahel kõrvuti eksisteerivad. Egoistlikult asusin kujundama reisi juhti, mis vas-

taks minu vajadustele – lootuses, et leian mõttekaaslasti.

Igatsesin reisi juhti, kus argipildist ei puuduks kogu Hispaania värviline uusasukatespekter; kus kõrvuti traditsiooniliste fiestadega jagaks keegi nõu, millistesse praeguste festivalidele võiks oma sammud seada; millistes kõrtsudes mõned tapad ja cañad võtta või mida kujutab endast noortekultuuri lahutamatu osa botellón. Et keegi viiks käekõrval maailmanimega arhitektide – Herzogi ja de Meuroni, Zaha Hadidi, Eisenmani, Nouveli, Calatrava, Campo Baeza – loomingu juurde ning sealtkaudu hiljem hipirandadesse ning mustlaste koobaselamutesse.

Et näpunäited juhiks mind rahvusparkidesse, pisikesesse mägi- ja kaluriküladesse ja et keegi seletaks, mis suhe on kunagisel padukatoliiklikul rahval kirikuga ning millised on need probleemid – ETA, terrorioht, Iraagi sõda, noorte eluasemeprobleem – mis toovad rahva tänavatele protesteerima. Et keegi seletaks mulle, milline on Hispaania olukord nüüd ja praegu ning mängiks mulle ette paar võimalikku tulevikutsenaariumi hetkel maailma majanduskriisi tõttu põlvili surutud suurriigist, mille ehitus- ja turismitööstusest on järele vaid riismed.

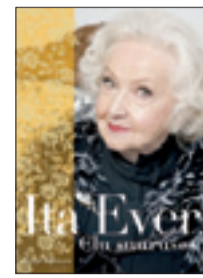
Nagu öeldud, iga reisiga nimekiri täieneb ja seega ei ole minu oma kaugeltki lõplik. Kindlasti on ta subjektiivne, ent loodetavasti heaks inspiratsiooniallikaks lugejate isiklikel avastusretkedel.

Hispaania – tuhat ja tuline!

Mari Kodres
224 lk
pehme kõide
ilmub aprilli lõpus

ilmunud

Ita Ever. Elu suuruses

Margit Kilumets
ajakirja
Eesti Naine
raamatusari
204 lk
kõva kõide
8. kordustrükk

Eesti Naise kuulsate naiste sarja esimese raamat, mille autor on Margit Kilumets. Autor pole võtnud teatriloolase kohustust üksipulgi lahata armastatud näitlejanna teatri-, filmi- ja telerolle. Pigem on see raamat Ita Everist kui kolleegist, naisest, emast, vanaemast koos rohke pildimaterjaliga. Ever ise tunnistab, et pole kunagi varem olnud nii avameelne.

Krõbedad küpsised

Heivi Peterson,
Epp Mihkelsari
„100 rooga“
108 lk
kõva kõide

Aeg-ajalt on nii mõnus küpsiseid krõbistada! Ja muidugi ei maitse miski paremini kui oma tehtud maius. Küpsiste tegemine on igapäevasele jõukohane – selleks pole vaja suuri teadmisi- oskusi ega ka eksotilisi aineid.

Raamatus pakutakse ligi 50 küpsiseretsepti, mille hulgas leidub midagi nii klassika austajale kui uute maitsete otsijatele. Valmistamisel on kasutatud erinevaid jahusorte, helbeid, pähkleid ja muid lisandeid.

Süües terveks ja kauniks 2

Rohelised
kõõgiviljad
Angeelika Kang
94 lk
kõva kõide

„Oled, mida sööd“ on küll vana ütlus, kuid kõlab vägagi tänapäevaselt, sest järjest enam pööravad inimesed tähelepanu sellele, mida suhu pistavad.

See raamat tõestab, et ka tervislik ja tasakaalustatud toit võib olla isuäratav ja maitsev, sisaldades 40 retsepti, kus on kasutatud roheliste kõõgiviljade pärl – brokkolit, sparglit, suvikõrvitsat, spinatit, porrut, herneid ja ube. Aurutatult, keedetult, hautatult ja küpsutatult – valikus leidub retsepte igale maitsele. Lisaks leiab raamatust ülevaate kasutatud kõõgiviljadest ja nende kasulikest omadustest. Järg esimesele ülmenekale raamatule.

Juba kooli!

Kuidas last
kooliks ette
valmistada
Loone Ots
115 lk
kõva kõide

Raamatust saab vastused küsimustele: mis on koolivalmidus, kuidas valida lapsele sobivat kooli, mida nõutakse koolikatsetel, kas test mõõdab õigesti, mida teha, kui laps ei taha kooli minna. Lisaks on raamatus hulgaliselt harjutusi ja ülesandeid lapse kooliks ettevalmistamiseks.

Lillekastiaeg

Anu Jõesaar

Värske taimeraamatu lehekülgedel näpuga järke ajades võime kokku seada märksa põnevama amplii või lillekasti kui möödunud aastal.

Suvelilled hooaja algus läheb korda nii korteri- kui majainimesele. Just üheaastased taimed oma värvikate õite ja vormirohke lehestikuga teevad meie tuju heaks akendele paigutatud lillekastides ning kaunistavad anumatesse seatuna meie rõdusid või ukseesiseid. Samuti rikastavad nad ilupeenraid, kimpse ja kalmusid.

Tihti kipub olema nii, et rõdukasti kokkuseadmise ajal sõltume peamiselt sellest taimevalikust, mis kodulähedases aiandis või poes hetkel pakuda on. Võib-olla jäigi eelmisel suvel naabri aknalt mõni uudne lill silma, kuid selle nimi on järgmiseks kevadeks ununenud ja lõpuks täidame kasti ikka äraproovitudga.

Raamat „Suvelilled“ toob aga fotodel silme ette koguni üle 170 kauni taime, mida meil on võimalik kodu-

ümbruse kaunistuseks kombineerida. Iga taime juures on ka õpetus, kuidas seda seemnest ise kasvatada – praktiline teave kõigile, kes kodus, netis või reisidel meeleldi seemnepakke uurivad. Samuti soovib autor igale taimele sobivaid naabreid ja taustataimi koduõue lillekooslustesse.

Anu-Kristin Tara on aiavilistele tuttav kui Eesti Aiaklubi asutaja ja eestvedaja. Valitud taimede tutvustuseks ütleb ta, et pereaiandis töötatud kümne aasta vältel on välja settinud suvikute raudvara ehk igas olukorras usaldusväärsed liigid, kuid nende kõrval tahavad tutvustamist ka uuemaid ja kapriisemaid, kuid igati poputamist väärt iludused.

Suvelilled sari „100 taime“
Anu-Kristin Tara
280 lk
kõva kõide

Muruomanikule mõeldes

Anu Jõesaar

Muru on tõenäoliselt see osa loodusest, millega puutub kokku suurem osa inimesi. Niipea, kui saadakse maja- või suvilaomanikuks, osutub tarvilikuks ka muru „manuaal“, sest praktilisi küsimusi tekib kohe hulgi.

Kuidas saada koduaeda tihe, ühtlane, jala all mõnusalt vetruv muruvaip? Millega väetada, pritsida, õhutada, rullida – või kas seda kõike on üleüldse vaja? Kuidas rajada muru nullist ja kas on võimalik kujundada muruks looduslik rohukamar? Mis aitab sambla ja võililled vastu? Kui valime muruseemet, on kottides erinevaid segusid: mis sobib milleks? Kas muru saab remontida? Missugust niidukit osta? Ja nii edasi.

Veel keerukamaks lähevad küsimused siis, kui tegu on suurema haljasala, pargi või niiduga, teeperve või murukatusega, aga ka golfi- või jalgpalliväljakuga.

Marianna Saar on murudega tegeleenud aastaid. Tema kirjutatud käsiraam-

mat sobib nii algajale kui edasijõudnud muruomanikule. Esimene saab raamatust kätte põhilised rajamis- ja hooldustarkused, seemnesoovitused ja murutööde kalendri. Teine aga leiab siit lillemurude retsepte, nõuandeid eriliste murude rajamiseks ja spordiväljaku hooldusreeglid.

Sümboolne on autori umbrohumürkide vastane hoiak. Nagu ta ütleb: sel põhjusel, et võilill ei meeldi, pole veel põhjust keskkonda mürgitada. Herbitsiidide kasutamise asemel soovitab ta tarka väetamisüsteemi, mis surub murus umbrohud alla. Õige kasutamise ja hooldamisega peab saama nii tiheda ja elujõulise muru, kuhu ei tungi umbrohud ega sammal.

Kauni muru saladus sari „Aedniku ABC“

Marianna Saar
112 lk
kõva kõide

ilmunud

Jõemehike
Tiia Soasepp
kunstnik ja
kujundaja
Urmas Viik
64 lk
kõva köide

Ühe jõe ääres elas väike tüdruk, kes tahtis saada kalameheks. Unistus täitus. Ootamatult leidis ta ka Jõemehikese, hea sõbra kogu eluks. Jõemehike oli väike veider sell, lõbus ja lahke südamega. Oskas tembutada ja üllatada.

Mõisa aias hõisata
Kristel Lempu
kunstnik
Pia Paris
72 lk
kõva köide

Raamat on kirjutatud peategelase prototüübi mälestuste põhjal. Veera Vene ohvitserist isa oli 1917. aasta rahutul ajal hukkunud ja lesk jäi kahe lapsega mõneks ajaks Tallinna. Vana mõisavalitseja heatahtliku abiga leidis aga pereema teenistust ühes Lääne-Virumaa endises mõisas.

Raudkäsi
Charlie Fletcher
tõlkinud
Raivo Hool
272 lk
kõva köide
„K i v i s ü d a m e”
triloogia teises
fantaasiaküllases
raamatus jätkuvad

George'i, Edie ning nende sõprade ja vaenlaste seiklused ja võitlused Londoni linna tänavatel. „Raudkäsi” viib lugejad veelgi sügavamale eba-Londoni dimensioonidesse.

1000 tähtsamat sõna.
Inglise keel.
Söök ja jook
tõlkinud
Marje Liigus
160 lk
pehme köide

Raamatusse on valitud 1000 tähtsamat ingliskeelset sõna, mille tundmine aitab teid nii restoranis toitu tellides kui ka turul või kaupluses sisseoste tehes. Samuti sisaldab see sõnavara, mida on vaja teada, et ingliskeelsete retseptide järgi ise toitu valmistada. Raamatu lõpus on lühike eesti-inglise sõnastik.

Harjutusi luustiku tugevdamiseks
Joan Basse,
Susie Dinan
tõlkinud
Kadri Viin
96 lk
pehme köide

Raamat on koostatud eesmärgiga aidata tervel naisel omaks võtta eluviisi, mis soodustaks luude tugevnemist ning vähendaks osteoporoosi tekkeriski. Põhirõhk on asetatud tegevustele, mis aitavad kaasa luude tugevamaks muutmisele ja vähendavad luumurdude ohtu.

Kelmid ja pühakud

Meelis Lainvoo

Ajalugu on olnud julm mitme suure avastaja ja leiduri vastu, neid unustades ja sidudes nende tehtu nimedega, mida teab une pealt iga vähegi koolis käinud inimene. Inglased Daniel Diehl ja Mark P. Donnelly on võtnud seda viga parandada ja kirjutanud poolteistkümmne leuitise sünniloost raamatu, milles seavad kahtluse alla nii mõnegi kõrgesti austatud mehe renomee.

Võõraste sulgedega

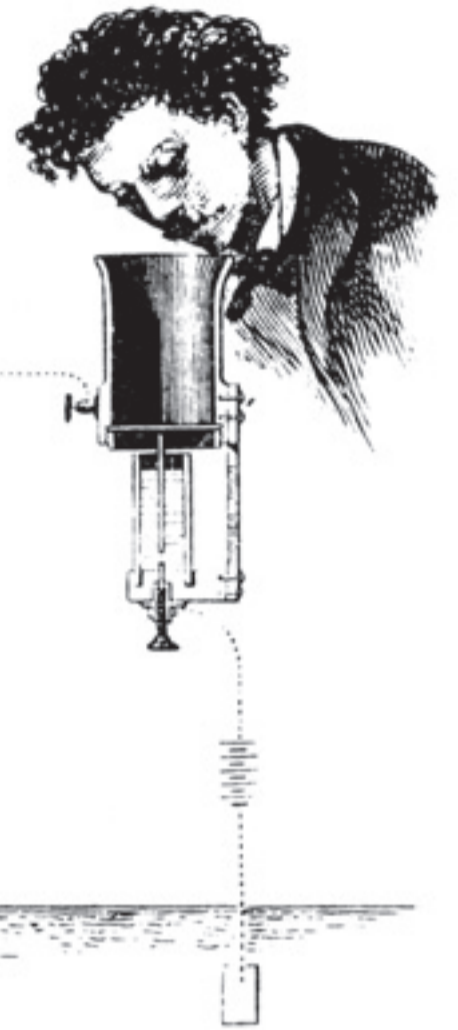
Raamatu tõlkija Heino Pedusaar on originaalpealkirja „Invertors and Impostors” leidlikult eestindanud „Leitajad ja laiutajad”, mis autorite kontseptsiooniga ülihästi kokku kõlksub, sest toob juba enne lugema asumist meelde andeka värsileiduri Ott Arderi ligi kolmkümmend aastat tagasi loodud sõnad kõigi aegade kõige parema eesti rokkbändi Ruja (Andres Ehini leiutatud omasõna võõrsõna „fantaasia” asemele) laulule „Leitaja ja laiutaja”.

„Palju sellest, mida nende kaante vahelt leiata, võib viia teid hämmeldusse või tunduda lausa uskumatuks,” kirjutavad Diehl ja Donnelly oma raamatut sisse juhatades. „Mõnedki siin esitatud tegelastest, keda peetakse teaduses, samuti leiundus- ja avastustegevuses nutikateks või koguni hiilgavateks kangelasteks, osutuvad vaid leidlikeks tegelinskiteks.”

Nõnda on Diehli ja Donnelly arvates liiga kõrgesse ausse tõstetud Kolumbus, Watt, Morse, Singer, Darwin, Thomas Crapper, Gatling ja Maxim, Bell, Benz, Marconi, vennad Wrightid, Ford ning Watson ja Crick. Aga leidlikest tegelinskitest kõige leidlikum oli inglased autorite järgi moodsa aja kõige kuulsam leiutaja Edison.

Edukuse etalon Edison

Hollywoodi romantilises põnevikus „Ihukaitsja” testib Kevin Costneri kehastatud endine eriteenistuse agent staarauljatori turvameeste valvsust, proovides, kas ta pääseb naise eluruumi, kui ütleb oma nimeks olevat kord Thomas Alva Edison, kord Alexander Graham Bell. Valvurid ei kergita selle peale kulmugi ja lasevad võõra sisse.

Alexander Graham Bell (paremal) oma abilisele: „Watson, tule siia, ma vajan sind!” Kas ajalootõik või pelgalt ilus muinasjutt?

Filmi stsenaaristide „peenike” nali seisneb selles, et vähemalt Edison on ameeriklastele üks tuntumaid nimesid üleüldse, edukuse ja nutikuse etalon, kes sõna otseses mõttes tõusis ajalehepoisist miljonäriks.

Diehl ja Donnelly on võtnud vaatluse alla Edisonle omistatud leiutistest ilmselt inimkonnale kõige rohkem kasu toonu – elektrivalgustuse – saamise loo. Raamatu autorid kirjutavad, kuidas kuulus leidur riisus tegelikult „koore” paljude teadlaste ja tehnikageeniuste aastakümneid kestnud töö viljalt.

Valdav enamus Edisoni ligi 1100 leuitisest on Diehli-Donnelly järgi hoopis teiste inimeste mõtte- ja katsetustöö tulemus. Thomas Alva Edisoni tähtsaimaks leiutiseks peavad „Leitajate ja laiutajate” autorid hoopistükki leuituslaboratooriumit – töökoda New Jerseys, kuhu ta kogus suure hulga agaraid ning nutikaid tehnika- ja teadusspetsialiste, kes tema eest suurema osa tööst ära tegid.

Igatahes väga nutikas mees oli see Edison ikkagi, tunnustavad ka Diehl ja Donnelly, kuigi, jah, kui hakata tähte närima, siis juba Peter Paul Rubens lasi enda eest maalida sellidel ja suur osa Alexandre Dumas 257 köitest romaani-dest, memuaaridest ja reisikirjadest on kirja pandud palgatud kaastööliste poolt.

Pole lõplik töö

„See raamat võib ärgitada vaidlema ja tõstatada nii mõnegi piinliku küsimuse. Kuid igasugune debatt ja probleemide püstitamine on alati teretulnud. Kogemused näitavad, et ajalugu on ainult harva mustvalge. Meie sõandame sellesse lisada ka vahepealseid toone,” kirjutavad autorid „Leitajate ja laiutajate” saatesõnas.

„Lõpuks võiks võtta kirjutatust õppust, et isegi siis, kui tegemist on meie terve elu vältel pakutud nii-öelda valmis ajaloo, peaksime olema ettevaatlikud ja usinalt kõike öeldut üle kontrollima.”

Sellega nürivad Daniel Diehl ja Mark P. Donnelly teravamad kriitikanooled, andes mõista, et nendegi pakutut ei tohiks võtta kui lõplikku tõde, vaid kui sammukest selle poole viival teel. Vahest sobivadki „Leitajaid ja laiutajaid” kõige paremini iseloomustama teadlase ja publitsisti Adam Hart-Davise sõnad, mis on trükitud kõite tagakaanele: „See raamat on tore ajaviide. Soovin, et mina oleksin selle kirjutanud.”

Leitajad ja laiutajad
Daniel Diehl,
Mark Donnelly
tõlkinud
Heino Pedusaar
192 lk
kõva köide

Lastega Louvre'is

Kaire Maalma

Jakob Westholmi Gümnaasiumi
kunstiajaloo õpetaja

Pariisi külastades ei saa kindlasti mööda minna selle peamisest vaatamisväärsusest Louvre'ist.

Frédéric Morvani raamat „Louvre. Kogu pere teejuht” annab suurepärase ettekujutuse selle kuulsale muuseumi kunstivaradest. Raamat on jaotatud üheksaks temaatiliseks ringkäiguks, mis viivad vaataja läbi erinevate ajastute. Iga perioodi juures seletatakse teemade kaupa lahti Euroopa ajalugu läbi kunsti. Välja on toodud tähelepanuväärsemad teosed Louvre'i kogu-

dest, samas on soovitusel ka teiste kunstiteoste kohta, mis võiksid selle teemaga seoses huvi pakkuda.

Teoste tutvustamise juures on välja toodud huvitavaid fakte kunstnike ja ajastute kohta, lahti on seletatud ka huvitavamad tehnikad ja kunagised kombid. Kunstiteoste kõrval tutvustab raamatu autor meile ka Louvre'i muuseumihoone ajalugu: millal ja millise valitseja ajal on maja erinevad osad valminud ning oma praeguse välimuse saanud. Saame teada huvitavaid fakte Prantsusmaa ajaloost ja valitsejatest.

Iga alateema juures leiame ka väikesed ülesanded lastele, et muuta nende muuseumikülastus mänguli-

seks ja meeldejäädavaks. Nii peavad nad üles otsima erinevaid märke ja kujutisi, uurima täpsemalt kunstiteoseid ja nendel kujutatut, leidma põnevaid detaile.

Iga ringkäigu algul leiab raamatust täpsed juhised, kuhu edasi liikuda ja millele tähelepanu pöörata. Teeviitadeks on jällegi kunstiteosed, mida möödudes vaadata ja mille järgi muuseumis orienteeruda.

Raamatu lõppu on lisatud ka Louvre'i korruste plaanid. Siin on täpselt ära näidatud, kus asuvad tähtsamad kunstiteosed. See hõlbustab hiigelmuuseumis vajaliku leidmist ja annab külastuseks hea ettevalmistuse.

Kokkuvõtteks võib raamatut julgesti soovitada kõigile, kel on kavatsus

külastada Pariisi ja Louvre'i muuseumi. Koos lastega kujuneb sellest kindlasti hoopis eriline ja lõbusam elamus. Samuti aitab raamat ajaloo ja kunstiajaloo tunde elavamaks ja põnevamaks muuta.

Louvre. Kogu pere teejuht
Frédéric Morvan
tõlkinud
Ruth Porila
140 lk
pehme köide

Varjulise aia salapära

Irena Raudla

Sageli peetakse aia varjulist osa selle pahupooleks. Muidugi võib seal olla raskem midagi kasvatada; on ju puude ja põõsaste all pidevalt pime, muld on kas purukuiv või liiga niiske. Tegelikult on olemas sobivaid taimi aia sellistegi osade jaoks. Õige taimevalik ja natuke teadmisi ning just varjulised kohad võivad teha teie aiast isikupärase ja erilise.

Kes kujutab varjulist aeda ette särava ja värvilise, peab kahjuks pettuma. Taimeriigis seostatakse eredaid värve ikka päikesega. Siiski on paljudel varjutaimedel võime särada isegi aia kõige pimedamas nurgas, püüdes pilku huvitava kasvukuju, nägusate mustri- liste lehtede ja roheline eri nüanssidega.

Aia rändava või kerge varjuga kohtade jaoks on taimevalik väga rikkalik vastupidiselt täiesti varjulisele kohale. Taimede valimisel tuleb silmas pidada, et aiast esinevad erinevat laadi varjud.

Idapoolse asukoha selge eelis on, et lehtedele langenud niiskus ja kaste kuivavad kiiresti juba hommikupäikeses. See omakorda vähendab haigestumise ohtu.

Ka läänepoolset asukohta võib pidada poolvarjuliseks. Enne lõunat on seal niiskem ja kaste kuivamine võtab kauem aega, intensiivne pealelõunane päike võib aga taimi korralikult kuumutada. Seepärast võivad siia sobida nii poolvarjulise kui päikeselise koha taimed. Poolvarjulised on ka kohad veidi tihedamate puude ja põõsaste all.

Aia täiesti varjulisele osale ei jõua mingit päevavalgust, selliseks kõige pimedamaks kohaks loetakse näiteks majast põhja pool asuvat ala, samuti igihaljaste puude või tihedalt istutatud puude ja põõsaste alust. Tähtis pole ainult otsene valgus, ka kaudne valgus võib taimestikku mõjutada. Näiteks hele sein või valge plank võib peegeldada valgust, mida taimed saavad ära kasutada. Samamoodi võib hele teekate taimede kasvu kohta valgustada ja sinna valgust peegeldada.

Üks huvitav lahendus aia kujundamisel, on rajada mõne üksiku puu, ilusa põõsa ning nende juurde sobivate püsikute ja sibulataimedega oma isiklik puusniit. Olgu aed suur või väike, vana või uus, tähendab see lõpuks sellise ruumi kujundamist, kus võimalikult autentselt proovitakse järgida loodust. Päikesevalgus peaks läbi parajalt hõredate puuvõrade maapinnale tekitama alustaimestikule sobiva kerge ja sooja varju.

Hostad võivad olla suurepärase alternatiiv muruplatsile suurte varjuliste puuvõrade all.

Virkliisu ja tema sugulane laisklotta on mõned vähestest suvelilledest, kellele meeldib veidi varjulisem asupaik.

Fotod Jan Servin

Ilus muruplats võib olla aia ehe, kuid tegelikult on muruplats kõige enam tööd nõudev aia osa, midagi, millele tavaliselt ei mõelda. Mõnes kohas, näiteks vähem taltatavates kohtades, on murule parem alternatiiv madalad pinnakattetaimed. Kui osa muruplatsist asub varjus, näiteks puude ja põõsaste all, võib lasta seal ennast sisse seada

varjulatuvatel ja juurte konkurentsi taluvatel püsikutel, nagu näiteks risoomikas kurereha, epimeediumid, südajalehine bergeenia ja iminõges. Soovi korral võivad püsikud saada kaaslasteks laienevad sibul- ja mugulataimed, nagu näiteks kollane lumekupp, lumikellukesed ja ülased.

Varjutaimed

Susanna Widlundh
tõlkinud
Maie Vihuri
120 lk
kõva köide

Eluviisi-abi kõrge vererõhu puhul

Kõrgvererõhktoibi on salakaval haigus, mis hiilib ligi ette hoiatamata. Haigusilminguid ega muutusi ei pruugi te enesetundes märkata. Ometi on püsivalt kõrge vererõhk südamele lisakoormus, see kahjustab veresooni ja kiirendab nende lubjastumist, kujutades nii tõsist ohtu tervisele.

Kõrgt vererõhku ei ole tavaliselt võimalik ravida, sellega peab lihtsalt õppima toime tulema. Haiguse õige-

aegseks avastamiseks kontrollige vererõhku regulaarselt. Vererõhu alandamiseks määrab arst teile ravimid, kuid kindlasti teete tervisele head, kui korregeerite oma eluviise.

Käesolevast raamatust saate teadmisi, milliseid olulisi toitumis- ja elustiili muutusi teha, miks regulaarne liikumine on nii tähtis, mis kasu on lõõgastumisest ja millised on tõhusaimad loodusravivõtted.

Kuna me oleme erinevad, siis pole

olemas toitumis- või elustiili plaani, mis igapäevale sobiks. Seepärast pakub mainekas arst ja menukas autor dr Sarah Brewer välja kolm erinevat terviseprogrammi, millest saate testi abil omale sobivaima välja valida.

Iga programm sisaldab toitumiskava koos toiduretseptidega, soovitusi kehalisteks harjutusteks, nõuandeid loodusraviks ning on mõeldud teie arsti määratud ravi täienduseks.

Toimetulek kõrge vererõhuga

Põhjalik täiendava ravi kava
Dr Sarah Brewer
tõlkinud
Ivi Smidt
180 lk
pehme köide

ilmunud

Aed igapäevale

Susanna Widlundh
tõlkinud
Maie Vihuri
240 lk
kõva köide

Järk-järgult aeda rajades hajutame kulutusi ja nii õpime ka oma aeda paremini tundma. Põhjapanev esimene etapp hõlmab kolme algusaastat. Alustame hoolikast planeerimisest ja põhimaterjalide valimisest. Teine, 5–7 aastani kestev etapp on alustatu täiendamine ja edasiarendamine. Kolmas, 10–15 aastat hõlmav etapp on juba ümberkujundamine, sest meie vajadused muutuvad. Raamatust leiame hea valiku taimi päikeselisele ja varjulisele peenrale, puis- ja lilleniidule, vette ja kaldale, pinnakattteks ja teede äärde, lisaks roni- ja hekitaimed, suve- ja sibullilled, puud ja põõsad.

Terrassi- ja rõdu- taimede leksikon

Wota Wehmeyer,
Hermann Hackstein
tõlkinud
Meeli Sonn
304 lk
kõva köide

Terrass ja rõdu võivad olla meile väikse aia eest. Eripära on selles, et taimi kasvatame seal anumates – nii potte kui ka taimi on pea lõputu valik. Millised anumad ja taimed valida? Kuidas leida parim kombinatsioon? See raamat aitab teid parimate lahenduste valikul, pakkudes lisaks hulga disaini-ideid ja palju kütkestavaid taimi. Looge iseenda väike Eedeni aed!

Daaliad aeda

Maie Raudseping
Eve Somelar
120 lk
pehme köide

Sügisaia kuningas daalia ei jäta oma paljude õite ja

värvidega külmaks ühtegi aiapidajat, huvi nende kasvatamise vastu kasvab pidevalt. Selles praktilises raamatus käsitletakse daaliade päritolu ja iseärasusi, klassifikatsioone ja sorte koos sordiaretusega, kasvatamist ja paljundamist ning daaliaid aiakujunduses ja lilleseades.

Väike- kasvuhoone

Eva Schumann,
Gerhard Milicka
352 lk
kõva köide

Põhjalik ja praktiliste juhenditega raamat kasvuhoone rajamisest ja kasutamisest. Siit saate nõuandeid klassikalise kasvuhoone kohta, kus kasvatatakse köögivilju, kuid tähelepanu pööratakse ka üha rohkem väärtustama hakatud kasvuhoonele, mis on kui troopiline oas väikekasvuhoone pakub suurepäraseid võimalusi kaktuse, orhidee, sõnajala, bonsai jt taimede paigutamiseks.

August Kubizek, Adolf Hitleri noorpõlvesõber.

Mälestusi Adolf Hitlerist

Priit Põhjala

1951. aastal juhiti Leopold Stockeri kirjastuse tähelepanu tollal 62-aastasele austerlasele August Kubizekile. Linnaameti juhataja ning endise kapellmeistri tähelepanuväärsus seisnes selles, et ta oli nooruses mitu aastat suhelnud Adolf Hitleriga. Kirjastuses taibati, et Kubizeki mälestustel võib olla erakordne väärtus. Mehel paluti noorpõlvemälestused Hitlerist jäädvustada enda parima äranägemise järgi. Ainus, mida tal tingimata järgida tuli, oli tõde.

Kubizeki nõusolek ei tulnud kergelt. Ta oli idealist ja kartis valemistmist. Otsustavaks sai aga tema soov selgitada pilti, mille aeg oli Hitlerist maalitud, ning kummutada valesid, mis seostusid Hitleri kujunemisaastatega. Kubizek seadis endale kirjutamisel reegli: mitte milleski liialdada, kuid ka mitte midagi salata. Tema oma sõnadega: „Tahan ainult öelda: nii see oli.”

Kubizek andis mõista, et tema mälestuste veenvus ei tohiks johtuda paljastustest ja ühekülgetest kohtuotsustest, vaid just nimelt asjalikust ja õiglasest lähemisest. „Mälestusi Adolf Hitleriga veede-

tud noorusaastatest ei saa nimetada raamatuks, mis kõneleb tema poolt, kuid ka mitte raamatuks, mis kõneleb tema vastu. See on töö, mis mitte kellestki mõjutatuna, mitte kellegi poolt tellituna, eelarvamusteta ja eranditult tahab teinida ainult tõde ning sellega anda Adolf Hitleri isikule asjalik ja õiglane hinnang.”

Et kirjastuse ja autori nägemused sobisid, ilmuski Kubizeki käsikiri 1953. aastal raamatuna „Adolf Hitler, mu noorpõlvesõber” ning äratas kohe suurt tähelepanu. Aastaks 1956, mil Kubizek suri, oli tema mälestustest saanud rahvusvaheliselt tunnustatud ajalooline dokument – allikas, mis võimaldas põhjalikku sissevaadet diktaatori loomuse kujunemisse, põhjendades tema hilisemat tegevust riigimehena.

Mõnedes publikatsioonides on väljendatud kahtlust, et Kubizek sai juba 1938. aastal Natsionaalsotsialistliku Saksa Töölispartei (nn Hitleri partei) pearahviivist juhtnõore, kuidas Hitleriga seotud mälestusi kirjutada. Aga et Kubizeki koostööd Hitleri parteiga ei ole tõestatud, on tema meenutustel endiselt dokumentaalne väärtus. Seetõttu ei ole ka ühtki kordustrüki sisuliselt muudetud; lisatud on ainult illustreerivaid fotosid ja joonis-

tusi Kubizeki lese kogust ja mujalt ning näiteid Kubizeki ja Hitleri kirjavahetusest, samuti olulisematest arhivaalidest (testamendid, sünnitunnistused jms).

Kubizek nimetas ennast Hitleri „ainsaks ja erandlikuks sõbraks” aastail 1904–1908. Algul elasid nad koos Linzis, seejärel aga Viinis, jagades ühist tuba. Kubizek ei teinud saladust sellest, et tunneb end Hitleri tänuvõlglasena – just tema abiga õnnestus Kubizekil pääseda konservatooriumi muusikat õppima. Kubizek ei varjanud ka seda, et oleks soovinud sõpruse jätkumist. Ent nad jäid teineteisele siiski võõraks. Adolf kadus „suurlinna pimedusse”, nagu kirjutab Kubizek. „Üksi ja üksildasena tahtis ta oma teed käia ja kanda kõike, mida saatus talle tõi.” Sõpru tal sellel teel enam ei olnud.

Adolf Hitler, mu noorpõlvesõber
August Kubizek
tõlkinud Tiina Aro
kujundanud Villu Koskaru
376 lk
kõva köide

Varjatud suursugusus

Valdo Praust

Pärnumaa mõisad on olnud üsna vähetuntud ning jäänud teiste maakondade varju. Pillkupüüdvaid mõisaid teatakse Eestis olevat peamiselt Harjumaal, Järvamaal ja Virumaal, vähemal määral ka Tartu ja Viljandi ümbruses. Pärnumaa mõisad jäävad sellest nimistust tihtipeale välja, sest neid on vähem ja nad on tagasihoidlikumad kui mujal Eestis.

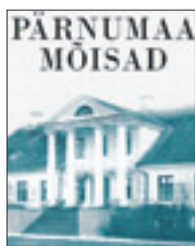
Tegelikult oli ka Pärnumaa mõisapärandil oma suursuguse pool, kuid ajalugu on seda räsitud ülejäänud Eestist tunduvalt enam. Sada aastat tagasi oli ajaloolisel Pärnumaal kokku siiski 87 erinevat peamõisat. Suur osa neist olid tagasihoidlikud ehitised, kuid palju leidis ka põnevaid hooned. Nii kerkis 1850.–1880. aasta-

tel Pärnumaale üheksa suurejoonelist neostilis lossi: Taali, Uulu, Kärü, Lelle, Pööravere, Vaskräama, Polli, Allikukivi ja Tõstamaa.

Praeguseni on neist tervena alles aga ainult kaks, ülejäänud on kas ümber ehitatud, varemeis või hävinud. Nende kunagisest hiilgusest saab aimu vaid ajalooliste fotode põhjal. Aga ka säilinud sisaldab Pärnu mõisates nii mõndagi põnevat. Nii on üsna maadlgi olev Kärü vana metskonnakontor tegelikult rootsiaegne, 1690. aastatel püstitatud mõisahooned. Suure tõenäosusega asub just Kärus Eesti vanim puitmõis, kus näiteks lakatubade aknadki koos käsitsi valatud klaasiriuutudega pärinevad veel vanast heast Rootsi ajast.

Raamatus „Pärnumaa mõisad” avaldatud enam kui sada ajaloolist fotot avavad lähemalt ajaloolise Pärnumaa 48 mõisa lugu, millele lisandub põhjalik

ajalooülevaade ning ülevaatlilik kaart. Nii mitmedki fotod on publitseeritud esmakordselt. Üheks selliseks on näiteks lüksliku Vaskräama lossi pilt, mille olemasolu oli laiale üldusele senini tundmata, sest mõisate süstemaatilise uurimise alguseks, 1960. aastateks, oli loss juba maatas.

Pärnumaa mõisad
koostanud Valdo Praust
sari „Väike mõisaraamat”
kujundanud Andres Tali
kõva köide
248 lk

ilmumas

Viinamägi Toscanas
Ferenc Máté
tõlkinud Kai Vare
kujundanud Irina Tammis
232 lk
kõva köide

See on tõsilugu, kuidas perekond jätab linnaelu ja kolib idüllilisse Toscanasse, iidsesse Montalcino linna. Siin, ostnud 13. sajandist pärit mõisa, hakkavad nad looma kodu 800-aastasessse majja, ning rajavad viinamarjaistanduse, mille viljadest sünnib suurepärase punane Itaalia vein Brunello di Montalcino.

Võit viha ja ärrituvuse üle
William Davies
sari „Kognitiiv-käitumisteraapia”
tõlkinud Ragne Kepler
kujundanud Tõnu Kaalep
232 lk
pehme köide

„Võit viha ja ärrituvuse üle” on käsiraamat neile, kes rikuivad oma pideva ärritumise või pahameelehoogudega nii enda kui ka neid ümbritsevate inimeste elu. Kui leiate end sageli ütlemas ja tegemas asju, millest teate kohe, et need on ebamõistlikud, või mis paistavad algul asjakohased, aga hiljem kahetsete, siis on see raamat teile.

Makaagid ja majad
Kerli Altmart
sari „Tänapäeva noorsooromaan”
kujundanud Evelin Kasikov
152 lk
pehme köide

Monkey House on populaarne koolibänd. Populaarsuse ja meluga kaasnevad muidugi kuulsus, au ja tüdrukud, mõnus sõpruskond ja muusika... Aga kui prožektorituled kustuvad, on laval viis tavalist kümnenda klassi poissi – Markus, Olari, Esso, Vladi ja Janek – oma igapäevaste murede ja rõõmudega koolis ja eraelus.

Vend Johannes
Ilmar Tomusk
sari „Minu esimene raamat”
kunstnik Illu Erma
184 lk
kõva köide

Johannes on tavaline 14-aastane poiss, kes elab Mustamäel tavalises 9-kordses majas koos ema, isa ja vennaga. Inimesele, kes Johannest ei tunne, võib selline elu näida halli, üksluisse ning igatpidi tavalisena. Kuid lähemalt vaadates on Johannese päevad täis põnevaid, naljakaid ja koguni ohtlikke sündmusi.

Fucking Berliin
Sonia Rossi
tõlkinud Merle Engelkes Lember
kujundanud Jüri Jegorov
267 lk
poolpehme köide

19-aastane itaallanna Sonia saabub Berliini, et alustada õpinguid. Rahahädas vastab ta kuulutusele, kus veebikaamera ees lahti riietamise eest pakutakse ahvatlevat tasu. Nii algab neiu kaksikelu: pärast loenguid müüb ta oma keha ja mitte üksnes kaamera ees... Raamat räägib ilustamata Euroopa seksitööstusest.

Paddy Clarke hahaha
Roddy Doyle
tõlkinud Riina Jesmin
sari „Punane raamat”
sarja kujundanud Kristjan Mändmaa
288 lk
kõva köide

Paddy Clarke on 10-aastane ning loeb lapseliku õhinaga, kogudes endasse fakte justkui täiskasvanud halle juukseid või parkimistrahve. Doyle avastab läbi lapsea kummaliselt loogiliste küsimuste ja imekspanu südame, armastuse, kaotuse ning valu kaugeimaid sügavikke. Teos võitis 1993. aastal Bookeri preemia.

Juhi tee
Tema Pühadus dalai-laama ja Laurens van der Muyzenberg
tõlkinud Mario Pulver
kujundanud Dan Mikkin
224 lk
kõva köide

Hariv ja paljuski üllatav pilguheit maailma ühe kõige inspireerivama juhi ellu ja mõtetesse sisaldab põnevaid tähelepanekuid ja lugusid Tema Pühaduselt.